

סיפורי המכביות

בראשית היה הרעיון

בראשית היה הרעיון. הוא צץ במוחו של נער יהודי בן 15, יוסף יקותיאלי, על רקע המשחקים האולימפיים בשטוקהולם, 1912, והדריך את מנוחתו במשך 10 שנים, עד אשר הפך לתכנית מפורטת. דרושות היו 10 שנים נוספות של התרוצצויות, השתדלויות אין סוף והתדפקות מתמדת, ללא ליאות, על דלתותיהם של מושלים, מזכירים, פקידי מדינה, רשויות וחברים קרובים - עד שהתכנית, שנראתה לרבים נועזת ויומרנית מדי, תקרום עור וגידים ותהיה לעובדה. בשנת 1928 הגיש יקותיאלי למנחם אוסישקין, נשיא הקרן הקיימת, הצעה, לקיים בארץ-ישראל, ב-1932, כינוס ראשון של ספורטאים יהודים מכל גילי הספורט בעולם, בעיתוי סמלי - 1,800 שנה למרד בר-כוכבא.

המכבי היה טרוד אותם ימים בצורך ליצור גוף מייצג לספורט הארץ-ישראלי, אשר יוכר ע"י המוסדות הבינלאומיים ויאפשר ייצוג רשמי של ספורטאים מא"י באירועים בינלאומיים חשובים. היה ברור, כי אי-אפשר לארגן מכביה ללא אישור התאחדויות הספורט הבינלאומיות, אשר קיבלו לשורותיהן מדינות בלבד. רק ב-1928, לאחר שהוקמה ההתאחדות לכדורגל וזכתה להכרת מרבית הגופים הבינלאומיים, נסללה הדרך לארגון המכביה הראשונה בא"י. הוחלט כי **המכביאדה** (כך נקראו המשחקים בתחילה) תערך בפרקי זמן קבועים, כדוגמת המשחקים האולימפיים, ויקחו בה חלק חברי ההסתדרות העולמית מכבי. המגמה הייתה לארגן משחקים עולמיים עבריים, בהם יבחנו האגודות את כוחן ויכינו עצמן לתחרויות הבינלאומיות והאולימפיות, במקביל להאדרת עבודת הספורט של בני-הנוער העברי.

ויכוחים ומכשולים ליוו את הדרך למכביאדה, שבעצתו של הסופר ק.סילמן, שונה שמה לשם העברי - מכביה. לצד חילוקי-הדעות שנתגלעו במכבי העולמי, באשר לצביון שיש להקנות למכביה, חלו התפתחויות חמורות בא"י, שסיכנו את עצם קיומה: בתשעה באב תרפ"ט פרצו המאורעות ליד הכותל המערבי והתפשטו לכל יישובי א"י, מלבד טבריה. מאות אנשים נהרגו וחברי המכבי התייצבו ולקחו חלק ב"הגנה", שהתגלתה במאורעות אלו בכל רפיונה. את מקומו של הלורד פלומר, כנציב עליון בא"י, תפס סיר רוברט צ'נסלור, איש השרות הקולוניאלי הבריטי, שנתגלה עד מהרה כפרו-ערבי ועוין הציונות.

קיומה של המכביה בתאריך המיועד התאפשר לבסוף בימיו של הנציב העליון הבא, סיר ארתור ווקופ, שהחליף את צ'נסלור בסתיו 1931 ופתח את שנות "תור הזהב" של הישוב היהודי בא"י. ווקופ אהד את הספורט העברי ואת הישגי התנועה הציונית בא"י, ופרש חסותו על משחקי המכביה, בתנאי שזו תארח גם קבוצות של ערבים ואנגלים. שתי משלחות של רוכבי אופנועים יהודים יצאו מת"א למסע תעמולה ברחבי אירופה: הראשונה בשנת 1930, מת"א לאנטוורפן, והשנייה מת"א ללונדון, שנה מאוחר יותר. יקותיאלי עצמו השתתף במשלחת אופנועני הנוער. במסע השני, שהחל ב-10 במאי והסתיים ב-16 ביולי 1931,

עברו רוכבי האופנוע 9,375 קילומטרים - ממדבר סיני, דרך קהיר, אלכסנדריה, סלוניקי, גורניה-ג'ומיה, סופיה, בלגרד, נוביסד, אוסיאק, זגרב, וינה לינץ, נירנברג, פרנקפורט, מץ ופריז, ועד לונדון, ברייטון, לידס, מנצ'סטר, גלזגו, ברמינגהם וביירות. אל כל הערים האלה הובא דבר המכביה, העתידה להיערך באביב 1932 בארץ-ישראל, והמוני חברים נלהבים הביעו רצונם להשתתף ב"אולימפיאדה היהודית".

המכביה הראשונה

תרצ"ב, 1932

28 במרץ - 6 באפריל

390 ספורטאים יהודים מ-18 ארצות השתתפו במשחקי המכביה הראשונה, ביניהם 60 ספורטאים ממדינות ערב (סוריה ומצרים). 2,500 מתעמלים הופיעו בטקס הפתיחה בביצוע מרשים של תרגילי ראווה, ב"איצטדיון המכביה", האיצטדיון הראשון בארץ, שבנייתו באזור החולות בצפון ת"א (בין שפך הירקון ושפת הים), הושלמה ערב פתיחת המשחקים. תמונה מפורסמת היא זו של ראש העיר הראשון של ת"א, מאיר דיזנגוף, רכוב על סוס לבן בראש שיירת רוכבים, הנאבקת בחולות הטובעניים בדרך לאיצטדיון. סייפים, ובראשם השומר המפורסם מפתח-תקווה, אברהם שפירא, הרכיבו את משמר הדגל. על בימת הכבוד, עליה התנוסס דגל המנדט הבריטי לצד דגלה של העיר ת"א, ישבו ראשי הציונות העולמית, ביניהם - הנרייטה סאלד, אם עליית הנוער, הלורד מלצ'ט, נחום סוקולוב וחיים נחמן ביאליק. עד שנכנסו הצועדים, הספיקו אלמונים לחלק כרזים נגד המשך השלטון הבריטי ושוטרים מנדטוריים עסקו במרדף אחריהם.

תהלוכת המשתתפים הייתה מארועי השיא של המכביה הראשונה. המונים תפסו מקומות בצידי הרחובות, ובמיוחד ליד גימנסיה "הרצליה" (מקום בו עומד היום "כלבו שלום"), שם החל המצעד. משלחת אוסטריה נשאה את "דגל הרצל", אותו הזכיר חוזה המדינה בספרו "מדינת היהודים", משלחת בולגריה הביאה עמה תזמורת, וארה"ב הייתה אז הקטנה במשלחות - רק 10 משתתפים, אך כולם בעלי שם עולמי. היו גם משלחות מסוריה ומצרים, ומשלחת מלטביה, שאנשיה הפתיעו בצעדם לבושים בבגדי התעמלות, במקום במדים הרשמיים של המשלחת.

כל מי שהיה עד למחזה, חש שהוא נוטל חלק במאורע היסטורי. תל-אביב הקטנה של 1932 לא הורגלה באירוח אירועים בינלאומיים מכל סוג שהוא. היא מנתה אותה שנה 50 אלף תושבים, כשכל הישוב היהודי מנה 180 אלף נפש בלבד. המכביה הראשונה, במרס '32, נדחקה לה בין שני אירועים שהעסיקו אז את תושבי העיר: תהלוכת העדליידע, שאמורה הייתה להיערך בפורים, ותערוכת "יריד המזרח" שעמדה להיפתח באפריל, ליד הירקון. אותה שנה יפה לספורט היהודי, הוקם מפעל החשמל בנהריים ונוסדה חברת "אגד".

האורחים הרבים שהגיעו לאירועי המכביה מחו"ל, זכו לקבלת פנים חמה מתושבי העיר. אלה אירחו את ספורטאי המכביה באוהלים, בבתים פרטיים, בכיתות לימוד בבת-הספר ובמושבות הסמוכות - ראשון-לציון ורמת-גן (היו זמנים...).

למכביה הראשונה חסרה בריכת שחייה, חסר ציוד ספורטיבי לענפים השונים, וגם אולם התעמלות ראוי לא היה בנמצא. האיציטדיון הכיל רק 5,000 מקומות ישיבה ו-15,000 מקומות עמידה, וצר היה מלהכיל את כולם. אולם, למרות הכל, התקיימו כל התחרויות: מסלול האתלטיקה הוכן מפחם אותו תרמה הנהלת רכבת ישראל, תחרויות ההתעמלות צורפו לתחרויות ענפי האתלטיקה "הכבדה" והתקיימו באולם גן-רינה חסר הגג, על במת-עץ. תחרויות השחייה וכדור המים נערכו בנמל חיפה. שטח התחרויות גודר בסירות ומצופים, והקהל ישב על רפסודות שהתנדנדו במים... ריצת העשרת אלפים מטר נערכה מחוץ לאיצטדיון, ברחובות ת"א, לאורך חוף הים, במסלול שהיה "70 אחוז כביש 30- אחוז חול". תחרויות ומשחקים התקיימו ב-16 ענפים - אתלטיקה קלה, התעמלות, אגרוף, האבקות, סייף, שחייה, טניס, טניס שולחן, אופנועים, הוקי, כדור יד, כדורסל, כדורגל, כדור מים, קפיצות למים ורכיבה. פולין זכתה במקום הראשון בדירוג הכללי, עם 368 נקודות, אחריה אוסטריה (281) וארה"ב (272). ארץ-ישראל דורגה במקום החמישי בלבד, עם 243.5 נקודות. השפות ששלטו בקרב הספורטאים, היו אידיש ו"מעט עברית". ההרשמה לתחרויות נערכה, באופן סמלי למדי, ב"בית העולים", כאשר מטה המכביה נוהל ממלון "אלנבי" בת"א. תקציב המכביה הראשונה, שהסתיימה בגירעון של יותר מ-1038- לא", נאמד ב-3500- לירות ארץ-ישראליות.

במודעות שהופיעו ברחובות ת"א לקראת התחרויות, נאמר: "הזדמנות שלא תחזור עד למכביה השנייה לראות את כל הצ'מפיונים המהוללים". והיו כאלה: **היימן** מארה"ב קבע שיא של 11.2 שניות ב-100 מטר, מרחק של שנייה אחת מהשיא העולמי. היו גם **קסלר מלבוב**, שהיה אלוף פולין באגרוף, והטניסאים - **הכט**, כוכב נבחרת "גביע דייז" של צ'כיה באותה תקופה, בעל-שם באירופה כמעט כמו של ביוון בורג בשנות ה-80, והאחים **גוטסמן** (לימים, מראשי ענף הטניס בישראל). בין כוכבי ההיאבקות היו **חפץ** ממצרים ו**הירשל** מוינה (שהוצג כ"אמן אירופה") ו**קורלנד ולזרוביץ** מדנמרק.

רשמית, נמשכה המכביה רק שלושה ימים, וננעלה באותה רוממות רוח, בציון חמישים שנה לעליית הביל"ויים ולייסוד המושבות הראשונות בארץ-ישראל.

המכביה השנייה

תרצ"ה, 1935

2-10 באפריל

1,350 ספורטאים מ-28 ארצות השתתפו במכביה השנייה, והתחרו ב-18 מקצועות. בפעם האחרונה לשנים רבות הופיעו נציגים ממדינות מרכז ומזרח אירופה - אסטוניה, דנציג, יגוסלביה, ליטא, לטביה, פולין, צ'כיה, והונגריה, וממדינות ערב - מרוקו, לוב, מצרים וסוריה. משלחת דנציג צעדה בנפרד ממשלחות מכבי פולין וגרמניה, ברוח העימות הפוליטי בין אותן מדינות שהסעיר אז את היבשת. משלחות

מאיטליה, בלגיה, הולנד, טורקיה, צרפת ודרא"פ הופיעו לראשונה, כשברגע האחרון הפתיעה קבוצת ספורטאים מכובדת מגרמניה את מארגני המכביה, בהודיעה כי קיבלה אישור להצטרף למשחקים. הימים ימי עליית היטלר לשלטון בגרמניה (1933) שהטילו צל כבד על אירופה כולה. בארץ-ישראל המשיך שלטון המנדט הבריטי להגביל את מספר אשרות-העלייה לארץ, ורבים ממשנתפי המכביה, במיוחד מקרב המשלחות מבולגריה ופולין, ניצלו את ההזדמנות להישאר בא"י. אפילו חברי תזמורת כלי-הנשיפה מבולגריה, שהגיעו להשתתף בטקסי הפתיחה והנעילה, נשארו כולם, וכאשר הדגלים הורדו מראש התורן בתום המכביה - נארזו כלי התזמורת ונשלחו חזרה לבולגריה, לבדם.

המכביה השנייה, כמו הראשונה, נערכה באביב. בעוד ההכנות לזו הראשונה נמשכו שלושה חודשים בלבד, הרי שעריכתן לקראת המכביה השנייה נמשכה כשנה, מה שהגדיל באופן ניכר את ההוצאות. המכביה סבלה מבעיה תקציבית חמורה. למכבי ישראל "התקציב הספיק בקושי לבולי-הדואר", לכן הוחלט, כי מכביה זו תיתמך ע"י מכבי העולמי, כשמכבי א"י מנצחת על הביצוע. נשיאות ההסתדרות ארגנה מגבית גדולה לקרן המכביה. משרדי מכביה מיוחדים נפתחו למטרה זו בלונדון, אלכסנדריה, ברלין, ורשה, פראג ות"א. מגבית מיוחדת אורגנה בדרא"פ, לטובת האיציטדיון בת"א. מכביה זו הוכיחה, כי ניתן למלא שק ריק ממזומנים בתוכן שווה ערך לאומי-חינוכי-ספורטיבי. את הכרטיסים למשחקים, אגב, ניתן היה לרכוש בתל-אביב, בבית-מסחר לפסנתרים ובבתי-המרקחת!

א"י אותה שנה נהנתה מגאות כלכלית יחסית. העיר ת"א גדלה ונסללו רחובותיה הראשיים. גם האיציטדיון גדל ונוספו לו מקומות צפייה רבים. למרות התנגדותה של משטרת המנדט הבריטי, נערך ברחובות העיר מצעד מרשים של משנתפי המכביה, שנסקר ע"י הלורד מלצ"ט, נשיא הכבוד של הסתדרות מכבי העולמי. המכביה השנייה העניקה לשוב את בריכת השחייה הראשונה (50 מטרים) בשכונת בת-גלים בחיפה, ששימשה לתחרויות עד המכביה הרביעית. ההמנון שחיבר יגאל כספי נבחר מבין 15 המנונים מוצעים והושר בטקסי הפתיחה והנעילה. בשנה זו נוספו ענפי ספורט רבים וחשובים למשחקים הרשמיים, ביניהם: ג'ודו, אופניים, הרמת משקולות, חתירה, כדורעף וקליעה למטרה. ענפי הכדוריד והכדורסל, שלא התקיימו באותה מכביה, הוחזרו לרשימה במכביה השלישית, בעוד ענפי הרכיבה והאופנועים הוצאו סופית מהתחרויות. בין הספורטאים בלטה האתלטית האמריקנית **ליליאן קופלנד**, שלקחה את המדליות המוזהבות בזריקת דיסקוס (37.38 מ'), הטלת כידון (36.92 מ') והדיפת כדור-ברזל (12.32 מ'). בגמר התחרויות דורגה אוסטריה במקום הראשון, עם 399 נקודות, אחריה גרמניה עם 375.3 נקודות וא"י עם 360.5 נקודות.

שתי המכביות הראשונות נערכו בימי המנדט הבריטי בא"י וזכו לכינוי "מכביות העלייה", בזכות מאות הספורטאים ממדינות מזרח ומרכז אירופה שניצלו את ההזדמנות להישאר בארץ בתום המשחקים. שתיהן היו הרבה יותר מסתם מפעל ספורטיבי - הן היו חלק ממכלול שלם של המפעל הציוני-לאומי-תרבותי, למעלה מעשור לפני קום המדינה.

המכביה שלא הייתה

בשנת 1950 התקיימה המכביה השלישית, הראשונה במדינת ישראל, תריסר שנים אחרי מועדה המתוכנן. מכביה זו, שתוכננה לפרטים לקראת 1938, לא התקיימה לבסוף. המשבר הגדול במדינות אירופה, לנוכח עליית הנאצים והפשיזם, האלימות הערבית בא"י (מאורעות תרצ"ו-תרצ"ט) וחששותיהם הכבדים של שלטונות המנדט הבריטי, כי מכביה זו תגדיל באופן ניכר את היקף העלייה ה"בלתי לגאלית" לא"י - כל אלה גרמו לביטול המשחקים. בישיבת מזכירות מצומצמת, בהשתתפות 4 חברים בלבד, הוחלט לא לקיים את המכביה השלישית במועדה המתוכנן.

פרוץ מלה"ע השנייה, בספטמבר '39, החניק כל ניסיון לחדש את המשחקים לשנים רבות. המלחמה והשואה הנוראה בעקבותיה, הביאו לחיסולן של קהילות שלמות. מיליוני יהודים ניספו, וביניהם חברים רבים בתנועת המכבי. הממשלה הבריטית בראשותו של צ'מברליין, פרסמה בשנת '39 את "הספר הלבן", שהגביל משמעותית את העלייה היהודית והטיל גזירות קשות על רכישת קרקעות ע"י יהודים. הישוב היהודי נקרא להתגייס לצבא הבריטי, ורבים מקרב חברי מכבי א"י הצטרפו, במסגרת "פלוגת המכבי".

רק לאחר הכרזת המדינה, יציאת אחרוני "הכלניות האדומות" את הארץ וסיום מלחמת השחרור, החליט הקונגרס העולמי ה-10 של הסתדרות מכבי העולמי, לעורר מחדש את המפעל המפואר, שקיומו נגדע בנסיבות כה טרגיות. באיחור של 12 שנה, חודשו המכביות בא"י, ומהפעם - על אדמתה של מדינת ישראל החופשית.

המכביה השלישית

תשי"א, 1950

28 בספטמבר - 11 באוקטובר

תותחי מלחמת העצמאות אך נדמו, כאשר נערכה, בסוכות 1950, המכביה השלישית במדינת ישראל. מכביה זו עמדה בסימן השינויים הכבירים שחלו בעולם היהודי בעשור האחרון. הדבר המוזר ביותר היה היעדרותן הרועמת של ספורטאי מזרח-אירופה ומדינות ערב. המשלחות הגדולות וההישגיות ביותר של שתי המכביות הראשונות נבלמו מאחורי מסך הברזל.

מכביה זו סיפרה לא רק על הסתלקותם מן השורות של טובי בני-הנוער מפולין, צ'כיה, גרמניה, הונגריה ורומניה, ולא רק על העברת מרכז הכובד של הגולה ממזרח ומרכז אירופה, לעולם האנגלו-סאכסי ולמדינות דרום-אמריקה, אלא גם על ראשית הגאולה: הייתה זו המכביה הראשונה שנערכה במדינת ישראל, לאחר קבלת עצמאותה, ולהבדיל מהמכביות הקודמות, מארגני המכביה היו חופשיים לנהוג כרצונם, ללא חשש מהתנגדות השלטון הזר או מתגובת הערבים. כ-800 ספורטאים, מ-20 מדינות השתתפו הפעם, ב-17 ענפים תחרותיים, כולל נציגים ממדינות שהייתה זו להן הופעתן הראשונה במכביה: קנדה, ארגנטינה, אוסטרליה, הודו, אירלנד, פינלנד ושבדיה. ענפי הכדוריד והכדורסל חזרו לרשימת

המשחקים, בעוד ענפי החתירה, טניס השולחן והקליעה למטרה לא נכללו הפעם, ועתידיהם היו לחזור במכביות הבאות.

לראשונה הוחלט לאכסן את כל משתתפי המכביה במקום אחד, כנהוג במשחקים האולימפיים. המקום שנבחר - מחנה נופש על חוף ימה של ת"א, מול שד' נורדאו, בזמנו - מחנה צבאי בריטי. הספורטאים שוכנו באוהלים, עשרה באוהל. ברמת-גן נבנה איצטדיון אולימפי לאומי, 'איצטדיון המכביה'. ממשלת ישראל נסחפה ב"שיגעון לדבר" ותרמה למכביה 25 אלף ל"י. יו"ר הכנסת, יוסף שפרינצק, כיבד בנוכחותו את משתתפי טקס הפתיחה, בייצגו את הנשיא חיים וייצמן, שחלה. 4 תותחים שהוצבו בפינות האיצטדיון "השמיעו ברגע אחד את קולם", סמל לתקומת המדינה, ומילות "יזכור" הושמעו לזכר המיליונים שניספו בשואה.

אותה שנה הוכרזה ירושלים כבירת ישראל והכנסת קיבלה את "חוק השבות", המתיר לכל יהודי בעולם לעלות ארצה ולקבל אזרחות. 170 אלף נענו לאתגר, רובם ממדינות ערביות בצפון אפריקה. רבים מהם שוכנו, מחוסר תנאים, במעברות. גם הסתדרות מכבי עולמי קיבלה אותה שנה החלטה חשובה - לפתוח את המשחקים לכל הספורטאים היהודים, כולל אנשי הפועל, ולא כפי שהיה בשתי המכביות הראשונות, שיעדו רק לחברי המכבי.

במכביה ה-3 בלטו כמה ספורטאים, שבניהם עתידיהם להיות כוכבי הספורט של ישראל בשנות ה-60: הכדורגלן **אליעזר שפיגל**, חבר נבחרת ישראל, אביו של גיורא שפיגל, לימים שחקן מכבי ת"א בכדורגל, **פרידה ברסון ליכטבלאו**, זוכת מדליית הזהב בזריקת דיסקוס, אמה של אביבה ליכטבלאו, לימים אתלטית ושחקנית מכבי ת"א ונבחרת הנשים בכדורסל, והטניסאית **אדית כהן-מינץ**, אמו של שחקן קבוצת הכדורסל של מכבי ת"א לעתיד לבוא - תנחום כהן-מינץ, וסבתו של הכדורסלן אורי כהן-מינץ, המשחק בימינו אנו במכבי ר"ג ונבחרת ישראל. בין הספורטאים הזרים בלט המתאבק האמריקני **הנרי ויטנברג**, זוכה מדליית הזהב במשקל כבד במשחקים האולימפיים, לונדון, 1948.

המכביה הרביעית

תשי"ד, 1953

29 - 22 בספטמבר

שמונה ימי התמודדות מרתקת, ב-19 ענפי ספורט, בהשתתפות 890 ספורטאים מ-22 מדינות, נפתחו ב-20 בספטמבר 1953 באיצטדיון רמת-גן. נקודת הכובד עברה ליבשת אמריקה הצפונית והדרומית, כשלארשונה הופיעו משלחות מזימבבואה, ברזיל וצ'ילה. ברשימת הענפים הופיעו הפעם שוב, לאחר הפסקה, ענפי הטניס שולחן והקליעה למטרה, לצד ענף חדש - הכדורת. ענף ההוקי יצא במכביה זו להפסקה ארוכה ועתיד היה לחזור כענף תחרותי רק במכביה ה-11. קבוצת ספורטאים לא יהודים מחו"ל, ממנצחי אולימפיאדת הלסינקי, ו-5 רקדניות מים מאמריקה, שהשתתפו בהופעות הראווה, זכו להתעניינות מיוחדת.

ההשתתפות הערה ביותר ניכרה בענפי האתלטיקה הקלה (100 ספורטאים מ-16 ארצות) והשחייה (72 איש מ-13 ארצות). בתחרויות הקבוצתיות צעד הכדורגל בראש. המחסור במתקנים ספורטיביים ראויים אילץ את הוועדה הטכנית להסתייע באולמות בתי-ספר ואולמות ציבור אחרים לקיום התחרויות.

לראשונה הוענק פרס לספורטאי המצטיין של המכביה (ע"ש אליהו סביסלוצקי), מה שיהפוך למסורת קבועה במכביות הבאות. הזוכה היה המתאבק הקנדי **פרד אוברלנדר**. מבין חברי המשלחת האמריקאית בלטו 10 ספורטאים, מחברי הנבחרות האולימפיות של ארה"ב בענפים שונים, ביניהם - המתעמל האמריקני **אייב גרוספלד** (6 מדליות זהב), **פרי ואובראין** (הדיפת כדור ברזל), **הרי לסקאו** (הליכה), **בוב ריצ'ארדס** (אלוף אולימפי בקפיצה במוט), **הריסון דילרד** (110 מ' משוכות) ו**מל ויטפלד** (ריצת 800 מ'). ספורטאים בולטים מהנבחרת הבריטית - השחיין **רוי רומיין** והקופץ למים **פיטר אליוט**. השחיינית הישראלית **שושנה ריבנר** גרפה 2 מדליות זהב ו**דוד קושניר**, לימים - אחד המאמנים הבכירים בארץ, נצח בקפיצה לרוחק.

התחרויות התקיימו אותה שנה בצל תקריות הפידיאון בגבול ירדן, פרישת דוד ופולה בן-גוריון לשדה-בוקר, ושפל בעלייה, עם 11 אלף עולים בלבד. ברקע - תביעת ארגון הפועל מהסתדרות מכבי העולמית, לשוות למכביה צביון לאומי כללי ואחיד, תוך העברת ניהול המשלחת הישראלית והפיקוח הכללי לידי התאחדות הספורט בישראל. בנוסח הפשרה, בתיווכו של טדי קולק, הסכימו נציגי מכבי להקמת ועדת תיאום להרכבת נבחרות ישראל ע"י ההתאחדות לספורט בישראל, ולהקמת מוסד משותף לטיפול בציוד. תקציב המכביה - כרבע מיליון ל"י, גוייס בחלקו מהממשלה, מהסוכנות היהודית וממוסדות ציבור. נשיא המדינה, יצחק בן-צבי, פתח חגיגות את המשחקים. הלפיד הועבר מקברות החשמונאים במודיעין לאיצטדיון רמת-גן ומאות יונים הופרחו באוויר, כנהוג במשחקים האולימפיים. את טקס הנעילה באיצטדיון חתם משחק כדורגל בין נבחרת ישראל לנבחרת מדינות העולם. לאחר המכביה הרביעית הוחלט לערוך את המפעל, כמו שאר מפעלי הספורט הגדולים בעולם, רק אחת לארבע שנים, כחלק מהמגמה לזכות בהכרה במכביה כמפעל אזורי של הוועד האולימפי הבינלאומי. הכרה זו אכן התקבלה בעקבות צעד זה, בשנות ה-50.

המכביה החמישית

תשי"ז, 1957

24 - 15 בספטמבר

היקף ההשתתפות במכביה החמישית הושפע, ללא ספק, ממבצע קדש, שקדם לה בשנה. פחות מדינות שלחו הפעם משלחות לישראל - 20 לעומת 22 במכביה הקודמת, כולל, לראשונה, משלחת ממכסיקו. 980 ספורטאים, 250 מהם - חברי המשלחת הישראלית, התחרו ב-19 מקצועות. על-בסיס הצעתו של **אהרון נתנאל**, יו"ר מכבי עולמי, שנפטר מדום לב כחודש וחצי לפני טקס הפתיחה, הוחלט להקים כפר קבוע לספורטאים, הוא כפר המכביה שליד רמת-חן. הבניין הראשון בכפר נחנך רשמית במכביה החמישית.

לקראת מועד הפתיחה, עבר איצטדיון המכביה שיפוץ יסודי. מספר מקומות הישיבה הוגדל ל-7,000, עם בניית יציע חדש. מסלולי הריצה טופלו והותקנו לקראת תחרויות האתלטיקה. מתקני ההלבשה שופצו וסודר מגרש מקצועות השדה. המגרש באיצטדיון ר"ג הוכן לאירוח טקסי הפתיחה והנעילה והוכשר למשחקי הכדורעף. "גן אברהם" הוכן שוב לטורנירי הכדורסל, והוגדל מספר מקומות הישיבה בבריכת "גלי-גל" שיועדה לתחרויות השחייה.

2,600 בני-נוער, מכל רחבי הארץ, השתתפו בתרגילי התעמלות הראווה בטקס הפתיחה של המכביה, רק בחלקם חברי מכבי הצעיר. מאחר ולא כולם היה תקציב לרכישת נעלי התעמלות (שנות הצנע...), עלו כולם למגרש יחפים. הצעירים גילו יוזמה, כאשר הכינו לעצמם "נעליים" זמניות מסמרטוטים ומפיסות קרטון, בשביל הדרך ממחנה הנוער עד למגרש הדשא. בראש המשלחת הישראלית צעדו הוותיקים, ובראשם - **אברהם שפירא**, זקן השומרים, ו**צבי נשרי**, זקן מורי ההתעמלות בארץ.

ענפי האתלטיקה הקלה והשחייה, הטניס והכדורסל עמדו במוקד ההתעניינות ומשכו קהל רב. הפתעה נעימה הייתה ברישום לענפי "האתלטיקה הכבדה" (היאבקות והרמת משקולות) ולטניס שולחן. האצן הדרום-אפריקאי, **הרולד ברומברג**, קבע שיאים בריצות 100 ו-200 מטר, וזכה באות הספורטאי המצטיין ע"ש אליהו סביסלוצקי ז"ל. **יצחק ברגר**, משקולן בעל מדלייה אולימפית, קבע במכביה שיא עולמי בהרמת משקולות, בענף ההתעמלות בלט **גרוספלד אלוף** מארה"ב (7 מדליות זהב), ובטניס - **אבא סגל**, אלוף דרא"פ, ו**אווה דולציג**, אלופה מאוסטרליה. **דוד קושניר** הישראלי ניצח שוב בקפיצה לרוחק ו**דברה טרנר** האנגליה ניצחה בריצת ה-100 מ'.

המתעמלת **אגנס קלטי**, בעלת 5 מדליות זהב אולימפיות, העניקה במהלך ימי המכביה שתי הופעות ראווה מרהיבות, ובגמר המשחקים עלתה לארץ. למעלה מ-71 אלף עולים הצטרפו אליה אותה שנה, רובם מפולין, הונגריה ומצרים.

המכביה השישית

תשכ"א, 1961

29 באוגוסט - 5 בספטמבר

במכביה זו, השישית במניין, הועתק לראשונה המועד לסוף החופש הגדול, בהנחה שהדבר יקל על השתתפות יהודי התפוצות, ברובם סטודנטים. ואכן - 1,000 ספורטאים הגיעו, מ-26 מדינות (!), כולל מזאיר, אורוגוואי, קולומביה, וגואטמלה וטניסאי יחיד מקטנגה שבקונגו.

שינוי ארגוני מהותי זה, לא היה היחיד. הייתה זו השנה הראשונה בה הופעלו המטה ומשרדי הוועד המארגן בכפר המכביה, במתכונתם הנוכחית. בתשכ"א קמה, בשעה טובה, **רשות הספורט הממלכתית** - סוף סוף ספורט בחסות המדינה. שנה קודם, בוועידתו ברומא, הכיר **הוועד האולימפי הבינלאומי בהסדרות מכבי העולמי** כארגון בעל מעמד אולימפי, למרות ההתנגדות החזקה מצד מדינות ערב, ומשחקי המכביה זכו למעמד זהה לזה של משחקים אזוריים אחרים (כמשחקי הים-התיכון ומשחקי אסיה), במסגרת ההתאחדות הבינלאומית לספורט. מעבר לכבוד שנפל בחלקו של הספורט היהודי בארץ ובעולם, בעקבות הכרה זו, הטיל הדבר גם אחריות כבדה על כתפי מארגני המכביה. אלה חויבו מעתה בדקדקנות גדולה בביצוע התחרויות, תוך היצמדות מוחלטת לחוקת הספורט הבינלאומית. לקראת המכביה הוקם גוף חדש - הוועדה הבינלאומית למען משחקי המכביה (ה-IMC), שאיפשר לאגודות הספורט בישראל נציגות מלאה במשחקים. לאחר המכביה הפך ה-IMC לוגוף של קבע.

30 אלף צופים צפו בטקס הפתיחה, שנפתח רשמית ע"י הנשיא, יצחק בן-צבי. הספורטאים התחרו ב-20 ענפים, כולל ענף החתירה, שהוחזר לאחר הפסקה של 4 מכביות. מגרש כדורסל נייד, עשוי קורות עץ הניתנות להרכבה מהירה, הותקן באיצטדיון רמת-גן. מתקן אלקטרוני מיוחד, שהופעל לראשונה בטורנירים (מתקן המיועד לספירת נקודות, מדד זמן ומדד 30 שניות), הועבר בתום המכביה למרכז הספורט העירוני ביד-אליהו. האתלטיקה הקלה עמדה במוקד ההתעניינות, כשעל מסלולי הריצה והקפיצה נשברו רוב שיאי המכביות הקודמות. תוצאות מצוינות הושגו גם בבריכת השחייה, כשהאמריקנים גורפים את רוב מדליות הזהב.

פרס הספורטאי המצטיין ע"ש סביסלוצקי, הוענק ל**מייק הרמן** מארה"ב, שזכה במקום הראשון בקרב עשרה, בקפיצה במוט ובקפיצה לרוחק. האתלטית **מדלן ברגמן** מאוסטרליה (מקומות ראשונים בריצות 200 מ' ו-800 מ' ובעלת שתי מדליות ארד) זכתה בגביע רשות הספורט לספורטאית המצטיינת. **נבחרת ארה"ב** זכתה בגביע ע"ש ליפ מאירס, על שקצרה את מספר מדליות הזהב הרב ביותר (58, לעומת 28.5 של ישראל). נבחרת זו ייבאה למכביה זו כמה "כוכבים", כמו השחיין היהודי **דייב קרוצקי**, השחיינית **ג'יין כץ**, הקלעי **מילטון פרנד** ואלוף העולם בהיאבקות **סטיב פרידמן**. בשורות הנבחרת הבריטית בלטו האתלט האולימפי **דייב סגל** ואלוף העולם (ואלוף אולימפי) בסייף - **אלן ג'יי**. גם בנבחרת האיטלקית "היו שמות" - הסייפת **ורה מנטובאני** והמתאגרף **רוברטו פורטלונה**. בניהם של שני בעלי מדליות זהב, **פיליפ אוברלנדר** מקנדה ו**מיכאל ויטנברג** מארה"ב, הלכו בדרכי אבותיהם וזכו אף הם במדליות. הטניסאי האמריקני **דיק סביט** זכה בשתי מדליות זהב, ו**גרי גובנר**, גם הוא מארה"ב, קבע רף חדש, כשזכה ב-3 מדליות זהב - בהדיפת כדור ברזל, זריקת דיסקוס והרמת משקולות (אז, מארק שפיץ עוד לא היה בשטח). אורחי הכבוד, האלופים האולימפיים מארה"ב, **ראפר ג'ונסון** (בקרב עשרה) ו**ג'ון תומס** (קפיצה לגובה), הפגינו הופעות ראוה מרהיבות.

רה"מ דוד בן-גוריון ברך בטקס הנעילה: "אביע רצון כולכם וכולנו, לזכות לראות במכביות הבאות משלחות מצפון אפריקה וארצות מזרח אירופה ובריה"מ". משחק כדורגל בין האלופה האיטלקית "יובנטוס" והנבחרת הישראלית, שהסתיים בתיקו 3:3, חתם את הטקס ואת המכביה.

המכביה השביעית

תשכ"ה, 1965

31 - 23 באוגוסט

1,200 ספורטאים מ-25 מדינות השתתפו במכביה השביעית, בה הגיעה לשיאה הרמה הספורטיבית של המכביות שנערכו לאחר מלה"ע השנייה. בפעם הראשונה הגיעו משלחות מוונצואלה ופרו, וברגע האחרון (בפעם הראשונה והאחרונה) - גם מאירן. המשלחת הטורקית, לעומת זאת, נעדרה מהמכביה, בעקבות סירובו של משרד-החוץ הטורקי לתת היתרי יציאה לשחקני נבחרת הכדורסל. מכביה זו, על 22 ענפיה, נשברו הרבה משיאי המכביה השישית. ארה"ב הופיעה עם משלחת גדולה בת 200 ספורטאים, שהפגינו רמה הישגית גבוהה במיוחד בבריכת השחייה (14 מדליות זהב ב-18 משחים. הישראלים גרפו 3 וג'ון סטארק האוסטרלי זכה ב-1). **מארק ספיץ** בן 15-, בהופעתו הראשונה במכביה, זכה ב-3 מדליות זהב וקבע 3 הישגים חדשים. שחיינית אמריקנית בולטת נוספת הייתה **מרילין רומנובסקי**, בעלת מדליית כסף אולימפית. האתלטית הדרום-אפריקאית **לוריין לוצוף** זכתה ב-3 מדליות זהב, **וחנה צדיק** (לימים - שזיפי, אחת הספורטאיות הגדולות בישראל), ניצחה בריצת ה-800 מ'. לראשונה הופיע במשחקי הכדורסל, הספורטאי המבטיח **טל ברודי**, רק בן 22 ועדיין חובב (כשחזר לארה"ב, אחרי המכביה, הצטרף לליגה המקצוענית במדי "בולטימור"). הספורטאים שוכנו בכפר המכביה, בה הוקם אותה שנה בית-כנסת שדה בפקודת צה"ל. האיצטדיון בר"ג הורחב ל-53 אלף מקומות ישיבה. מאות אלפי מטרים מעוקבים של אדמה הועתקו ממקומם, הוקמו סוללות ענק ונבנו מנהרות מעבר לצופים. באיצטדיון נחנך מסלול האתלטיקה המשוכלל ביותר בארץ, עם שלושה בורות קפיצה (2 - לרוחק ו-1 - לגובה). גם מתקני ההלבשה שופרו והורחבו. בצדי האיצטדיון הוכשרו שטחי חנייה ענקיים, וממש בשעת האפס לתחרויות השחייה, הוכשרה בריכת "גלית" ביד-אליהו, מאחורי איצטדיון הכדורסל. תחרויות הכדורסל התקיימו בששה מגרשים, המרכזי בהם - איצטדיון יד-אליהו. תחרויות הכדורגל נערכו ב-5 ערים. במגרש הכדורסל המודרני נערכו גם תחרויות האגרוף והג'ודו, ו-8 ענפי ספורט המתקיימים באולמות רוכזו הפעם במגרשי התערוכה. בר"ג נבנו מגרש הכדורת ומטווח הירי הראשון בישראל ברמה בינלאומית. ענף הג'ודו היווה את אחת האטרקציות המרכזיות במשחקים - 13 מדינות הודיעו על השתתפותן, לאחר שבמכביה ה-6 נערכו תחרויות הג'ודו רק במסגרת מצומצמת, באחד ממחנות צה"ל. ענפי הגולף וצלחות החרס נתנו במכביה זו את הופעת הבכורה. המופעים ומשחקי הספורט של המכביה צולמו במלואם ע"י שרות הטלוויזיה של מערב גרמניה, ושודרו ברשת המרכזית, בתכנית מיוחדת שהוקדשה ל"אולימפיאדת היהודים". הולנד, בלגיה,

צרפת, אוסטריה ושווייץ רכשו את זכויות השידור. חידוש הונהג בטקס הפתיחה, שנפתח באופן מסורתי בברכת הנשיא, זלמן שזר: משמר הדגל היה הורכב מ-12 ספורטאים - שני מצטיינים מכל מכביה, החל מהראשונה. צנחנים מצה"ל הופיעו בצניחת ראוה היישר למרכז האיצטדיון. בטקס הנעילה, שנחתם מסורתית במשחק כדורגל (הפעם - בין נבחרת ישראל ל"טורינו" האיטלקיה, בנצחון ישראלי), צעדו הספורטאים, כשהם מסודרים, לראשונה, לפי ענפים ולא לפי מדינות. 4 אתלטים מקניה, מהטובים בעולם, הוזמנו להשתתף בתחרויות הראווה ביום הנעילה, עם סיום התחרויות הרשמיות. מארגני המכביה נתקלו, כתמיד, בקשיי מימון ובאדישות המוסדות - הממשלה השתתפה ב-8% בלבד מתקציב המכביה (4,200,000 ל"י), שמשכה לארץ לפחות 10,000 תיירים. הסוכנות, קק"ל וקרן-היסוד לא השתתפו בתרומות. אותה שנה, באמצע שנות ה-60, נבנה משכן הכנסת החדש בירושלים ולעיר נבחר ראש עיר חדש - טדי קולק.

המכביה השמינית

תשכ"ט, 1969

28 ביולי - 7 באוגוסט

המכביה ה-8 הייתה המכביה הראשונה בה הייתה ירושלים לעיר מאוחדת. הניצחון הישראלי ביוני '67 עורר גלי אהדה בתפוצות, וצעירים רבים נמשכו לארץ. 1,450 ספורטאים, מ-27 מדינות, השתתפו במשחקים, והתחרו ב-22 ענפי ספורט. המכביה התרחשה בזמן שבגבולות וביישובי הספר נמשך עדיין מחול הדמים, אך אפילו התקריות ברמת-הגולן, המרדפים בבקעת הירדן ומלחמת ההתשה בסיני לא הרתיעו את הספורטאים מלהגיע ארצה לתחרויות. טקס הפתיחה המכובד, בסימן העלייה והקליטה, היה יותר מביטוי מוחשי לסיסמה, כי ההצגה חייבת להימשך בכל תנאי. שוב לא הופיעו נציגים ממדינות שמאחורי "מסך הברזל" וממדינות איסלמיות, כולל אירן. לעומת זאת, לאחר הפסקה ארוכה, חידשו נציגים מגרמניה ומיוון את השתתפותם תחת סמלי מדינותיהם. אירוע ספורטיבי זה חרג מעל ומעבר למה שניתן היה לצפות מעם קטן, שאצבעו האחת נתונה על ההדק וידו האחרת קולעת לסל. למשתתפים נכונה חוויה אישית עצומה, כאשר ניתן להם, לראשונה, לגשת לכותל המערבי בעיר העתיקה בירושלים, העיר שחברה לה יחדיו. כל ספורטאי המכביה עלו לרגל לכותל והשתתפו מאוחר יותר בטקס המרשים שנערך בהר הצופים, בהשתתפותו של **יגאל אלון** ז"ל, אז - שר הקליטה. בעקבות האירוע החליטו מארגני המכביה להעתיק, באופן קבוע, את טקסי הנעילה מאיצטדיון ר"ג לעיר הבירה. הייתה זו הפעם הראשונה בה הוזנק הלפיד מקברות המכבים ממש (עד '67 אסור היה להביא למקום משלחות, בגלל קירבת המקום לגבול הירדני), ו**יוסף יקותיאל** התכבד בהדלקת הלפיד, שנישא ע"י הכדורסלן המצטיין **אמנון אבידן** בטקס הפתיחה.

המכביה השמינית זכתה להד רחב בתקשורת העולמית - בעיתונות, ברדיו ובטלוויזיה. משמר דגל המכביה הורכב מ-7 ספורטאים יוצאי מדינות שאינן יכולות להשתתף במשחקים מטעמים מדיניים. אותו חודש באותה שנה נחל האדם את ניצחונו הגדול, כשניל ארמסטרונג ואדווין אולדרין נחתו על הירח.

ברכה חדשה נחנכה בשכונת יד-אליהו ת"א, ורבים באו לצפות בנסיך הבלתי מעורער מהמכביה הקודמת - **מארק ספיץ**, שהצדיק פעם נוספת את התואר וזכה ב-3 מדליות זהב במשחים אישיים וב-3 נוספות, במישחים הקבוצתיים (ועתידו עוד לפניו - ספיץ עתיד היה לזכות ב-7 מדליות זהב אולימפיות במשחים האולימפיים, מינכן, 1972). אל שפיץ הצטרפה הפעם גם אחותו הצעירה **ננסי**, שהוסיפה למניין המשפחתי מספר מדליות זהב ומדליית כסף אחת. האצנית הישראלית **אסתר שחמורוב** האפילה על כל יריבותיה וגרפה 3 מדליות זהב במסלול האתלטיקה. ספורטאים בולטים נוספים - האצן האמריקני המצטיין **הארולד רוטמן**, האצנית הקנדית **אביגיל הופמן**, שיאנית העולם בשחייה בגב **קארין מיר**, הודף כדור הברזל **סטיב מרכוס** ואלוף העולם בג'ודו - **אנטון חיזניק**. במגרש הטניס הצטיינה **ג'ולי הילדמן**, אלופת וימבלדון. הכדורסלן המצטיין **טל ברודי** עלה לארץ מייד עם תום שירותו הצבאי בארה"ב, בשמשו דוגמא אישית לכל הספורטאים היהודים בחו"ל. בעזרתו ניצחה הנבחרת הישראלית את הקבוצה מארה"ב בניצחון מרשים ביותר - 74 : 70.

התקציב הכולל של המכביה השמינית הגיע ל-2 מיליון לירות. משרד החינוך והתרבות נרתם לסייע לוועד המארגן בגיוס מקורות מימון, בין היתר - מהאוצר, ממשרד הקליטה ומהסוכנות היהודית, ותמך, כמו-כן, בנבחרת ישראל במכביה. מוסדות הספורט מימנו כמחצית מההוצאות. במכביה זו הופיעה, לראשונה, ביקורת עניינית על רמתם הספורטיבית של התחרויות והמשחקים. המכביה נערכת בסימן ירידתו האיכותית של הספורט היהודי בעולם, והחל להסתמן, ביתר שאת, היעדרם של כוכבי ספורט יהודים בקנה-מידה בינלאומי בעולם המערבי (ספורטאים יהודים מהארצות הסוציאליסטיות לא הורשו ע"י השלטונות להשתתף במכביה). גם ישראל לא עשתה די לשיפור המקצועיות: את נבחרת הכדורגל, למשל, הרכיבו צעירים (נוער), בעוד הנבחרת הרשמית יצאה אותה עת למשחק בקפריסין. מספר המשתתפים הישראלים - כרבע מסך כל הספורטאים - הוגדר כ"תשובה כמותית לאיכות בלתי הולמת..."

המכביה התשיעית

תשל"ג, 1973

19 - 9 ביולי

המכביה התשיעית, שנערכה שנה אחרי רצח 11 הספורטאים, המאמנים והשופטים הישראליים במשחקים האולימפיים במינכן, הייתה חלק בלתי נפרד מאירועי חגיגות הכ"ה למדינה. זכר הספורטאים הועלה בפתיחת המכביה, בתפילת יזכור שחיבר הרב הראשי, הרב גורן, ו-11 משואות הודלקו לזכרם. את נושא הלפיד, **טל ברודי**, ליוו בעת כניסתו לאיצטדיון שניים מניצולי מינכן - אלוף ישראל בהליכה, **ד"ר שאול לדני** והאצנית **אסתר רוט שחמורוב**. כ-1,500 ספורטאים הגיעו מ-26

מדינות, כולל ספורטאים מקוסטה-ריקה וספרד, בעוד טורקיה מפסיקה השתתפותה ל-24 השנים הבאות. 335 ספורטאים ייצגו את ישראל, ביניהם כמה עשרות עולים חדשים, 38 מהם - מבריה"מ, שבלטו בעיקר בזירות האגרוף, ההיאבקות, הסייף והרמת משקולות. הספורטאים התחרו ב-23 ענפי ספורט, כולל ענף מעניין חדש - הסקווש.

זו הייתה מכביה של סידורי אבטחה נרחבים, מהגדולים שנערכו בארץ עד אז, מכביה שהצטיינה בסדר וארגון למופת, אך הישגיה הספורטיביים היו מאכזבים למדי. האתלטיקה הקלה, "מלכת הספורט" של המכביות הקודמות, סבלה מהיעדר אתלטים בעלי שיעור קומה. בברירת השחייה, ענף שזוכה גם הוא לעניין רב במכביות, עשו האמריקנים "רושם עייף למדי", למרות הנבחרת הטובה שהציגו ולמרות מדליות הזהב. הספורט הישראלי בלט בחולשתו, בעיקר בענפים האישיים, כמו אתלטיקה ושחייה. במגרשי הטניס ניכרה, לעומת זאת, רמה יחסית גבוהה, בזכות טניסאים טובים מארה"ב ומדרא"פ. משחקי הכדורסל העניקו דקות של קורת רוח, בזכות שחקני הנבחרת - טל ברודי, בארי לייבוויץ' והצעיר המבטיח - מיקי ברקוביץ'. ישראל זכתה במשחק הגמר נגד נבחרת ארה"ב, בניצחון נאה - 86:80. לרשות משחקי הכדורסל הועמדו, כבר במכביה זו, כמה מתקנים משוכללים ומשופרים: ההיכל ביד-אליהו, האיציטדיון הסגור בחולון ובית-ברבור.

אחת הסיבות להדרדרות מצב הספורט היהודי העולמי, הייתה הפאסיביות בפעילות האגודות בגלילים בין מכביה למכביה והינתקות חלק מהם ממוקדי מכבי העולמי. רבים מהמועדונים היהודים שקעו בשגרה או בחוסר מעש ספורטיבי, ובוטלו כמעט לחלוטין מפגשי ספורטאים יהודים בתפוצות. רוב המשלחות הורכבו מנערים ונערות צעירים, שרק החלו לעסוק בספורט, באופן שטחי, זמן קצר לפני המכביה. לגביהם היה זה בעיקר "טיול לישראל". אבל כאן בדיוק ניכרה הצלחת המכביה התשיעית: מפגש צעירים מקצוות תבל ועידוד העלייה. על-מנת לעודד את הדור הבא של משתתפי המכביה, אורגן במכביה זו ארוע ראשון מסוגו: "ג'מבורי נוער", בו התמזג נוער מארה"ב עם נוער יהודי. מבחינת הזיקה היהודית - המכביה הצליחה. הספורטאים שוכנו בחמישה מוקדי אכסון: מלון כפר המכביה, מלון רמת-אביב, סמינר הקיבוצים, מכון וינגייט והכפר הירוק. הם השתתפו בארועי "יום ירושלים", סיירו בעיר העתיקה, ביקרו בכותל המערבי, במוזיאון השואה ב"יד ושם", בבניין הכנסת, בהר הרצל ובגבעת התחמושת. "אלבום הכותל" הוענק כשי ל-120 הספורטאים שעמדו בראש המשלחות למכביה.

איציטדיון רמת-גן עבר שיפוץ יסודי ערב המכביה - התאורה הועצמה פי 9, תא הכבוד של הנשיא שופץ והדשא שופר. לראשונה נבנה יציע מיוחד לעיתונאים שסיקרו את הטקס ואת המשחקים. תקציב המכביה ה-9 - עמד על 4 מיליון ל"י, וזו הסתיימה בגירעון של 200-300 אלף ל"י.

וספורטאים בולטים תמיד יש: למשל, **אילנה קלוס**, טניסאית מצטיינת מדרא"פ, שעזבה את התחרויות היוקרתיות בוימבלדון באמצע, במיוחד כדי להשתתף במכביה, והאתלט הקנייתי **עמוס ביווט**, אלוף אולימפי במכסיקו 1968. והיו גם השחיינית **אניטה זרנוביצקי** משבדיה, שגם אחיה התאום **ברנט** השתתף בתחרויות, האתלט האמריקני **קארי קרינג** (זהב בקרב עשרה, כולל שיא מכביה חדש, וזהב בקפיצה במוט) ו**ג'רי כהן**, שקבע שיא מכביה בריצת 10,000 מ'. האתלטית ההולנדית המצויינת **וילמה ואן-גול**, ניצחה את **אסתר רוט שחמורוב** בריצת 100 מ' בתחרות ראווה, והשאירה את מדליית הזהב בידיה. שחמורוב, על-אף שתקוותיה למדליה אולימפית נופצו עקב מאורעות מינכן, המשיכה להתכונן למשחקים האולימפיים במונטריאול. נבחרת ארה"ב גרפה במכביה

התשיעית 76 מדליות זהב. ישראל - 66. משחק כדורגל מסורתי חתם את טקס הנעילה, הפעם בין נבחרות ישראל לאורוגוואי (ניצחון 1:2 לאורוגוואי).

הטלוויזיה הישראלית הצעירה, עם ערוץ אחד בלבד (זוכרים?), זכתה לשבחים על סיקור אירועי המכביה, בניצוחם של דן שילון ואלכס גלעדי. היה זה מבצע ההפקה הגדול ביותר שערכה עד אז רשות השידור הישראלית, מאז אולימפיאדת מינכן. לכתבים הישראלים הצטרפו כ-400 עיתונאים, צלמים ואנשי רדיו וטלוויזיה מכל רחבי העולם.

המכביה העשירית

תשל"ז, 1977

21 - 12 ביולי

ביולי 1977, בקיץ חם במיוחד, התקיימה מכביית העשור. העיתוי: ערב המהפך הפוליטי, עם עליית הימין לשלטון, בראשותו של מנחם בגין, וביקורו ההיסטורי של נשיא מצרים, אנואר סאדאת, בירושלים. מדינת ישראל "זכתה לנקודות" באהדת התקשורת העולמית, שנה לאחר מבצע אנטבה, בעקבות זכייתה של רינה מור בכתר מלכת היופי העולמית וזכייתה הבלתי נשכחת של מכבי ת"א בגביע אירופה לאלופות בכדורסל, בגוברה, בנקודה אחת, על מובילג'ירג'י וארזה האיטלקית (77:78).

במכביה זו הוכפל כמעט מספר המשתתפים, בהגיעו ל-2,700 ספורטאים מ-34 מדינות, כולל משלחות מנורבגיה, יפן, איי-הבתולה, ג'מאיקה ואקוודור ואפילו אתלט אחד מבוליביה. תוכנית המשחקים הורחבה ל-28 ענפים, וכללה הפעם גם תחרויות בבדמינטון, קארטה, קט-רגל, וכן - ברידג' ושחמט, ענפים שאינם במסגרת הפעילות הרגילה של הגילים (בתוכנית המשחקים האולימפיים בסיאול ב-1988, לשם השוואה, נכללו רק 23 ענפי ספורט...). תחרויות הרכיבה על אופניים הוצאו סופית מרשימת המקצועות.

50,000 צופים צפו במצעד מרשים של המשלחות בטקס הפתיחה, בנוכחות נשיא המדינה ורה"מ יצחק רבין, שהסתיים במפגן מרהיב של צניחה חופשית. ראשוני המכבים, מדור המייסדים, צעדו בקבוצה נפרדת. התחרויות התקיימו בכל חלקי הארץ, כאשר המאבקים בכדורגל, שחייה, טניס, טניס-שולחן, התעמלות והרמת-משקולות, היוו את שיאם הספורטיבי. לא פחות מ-55 שיאי מכביה נשברו במכביה זו, ביניהם רוב שיאי של ספיץ. ישראל שלטה בענפים הקבוצתיים, להוציא טורניר הכדורסל, בו ניצחו האמריקנים את ישראל, לאחר קרב שקול, 91:92. האמריקנים שלטו, ללא עוררין, בבריכה, בעוד שעל מסלול האתלטיקה הקלה, קראו עליהם האתלטים האוסטרלים תיגר. ענף הטניס טען לבכורה, עם השתתפותן של 18 מדינות בתחרויות הרגילות, ו-10 מדינות בטורנירים למסטרס. ענף ההתעמלות זכה להתעניינות מיוחדת, כשבנוסף למתחרים, הופיעו גם קבוצות מתעמלים זרות, מדנמרק, צרפת, גרמניה והולנד, בהופעות ראווה מיוחדות. הספורטאים נהנו ממתקנים חדשים, כמו הבריכה האולימפית שנבנתה באוניברסיטת ת"א. תחרויות הטניס נערכו באפקה, תחרויות ההתעמלות - בהיכל הספורט בחיפה, ותחרויות אחרות התקיימו במתקני ספורט בקיבוצים.

בין הספורטאים הרבים, בלטו במיוחד: **ק. קרינג**, עם שיא חדש בקרב עשרה (6859 נקודות), השחיינית האמריקנית **ואנדי ויינברג**, זוכת הארד במונטריאול ל-800 מ' חופשי, האצנית הקנדית הוותיקה **אביגיל הופמן**, מהטובות בעולם בריצת 800 מ', הוונצואלית **אליזבט פופר**, אלופת הקאריביים בטניס שולחן, אלוף אוסטרליה בהרמת משקולות (משקל חצי כבד) - **אייבן כץ**, וכדורסלן נבחרת ארה"ב **ארני גרינפלד**, שזכה עם קבוצתו במדליית הזהב במשחקים האולימפיים במונטריאול. נבחרת בריטניה העמידה כדורגלנים מצטיינים בנבחרתה למכביה, ביניהם שחקן

הקבוצה המקצוענית "הרפורד יונייטד", ריקי ג'ורג'. בין הספורטאים הישראלים בלטה השחינית ענת פרקש, שגרפה שתי מדליות זהב במשחי ה-100 ו-200 מ' חזה. האתלטיות הישראליות מירה בולובה, דיאן הופרט ואסתר רוט שחמורוב, היו הדומיננטיות על המסלול (3 מדליות זהב לשחמורוב). מיקי ברקוביץ', תקוות אוהדי הכדורסל ותוצרת "כחול-לבן", בלט במגרש הכדורסל, לצד חבריו, מוטי ארואסטי, בארי לייבוביץ', סטיב קפלן ופיני חוזז. תקציב המכביה ה-10 (אשר הסתיימה בגירעון של 870 אלף ל"י) עמד על 16.5 מיליון ל"י, מתוכם גויסו 700 אלף ל"י ממוסדות ציבוריים ו-100 אלף מפרסומת מסחרית. במכביית העשור הושם הדגש על היותה ארוע לאומי-חברתי המוני. במסגרתה, מלבד הארועים הספורטיביים, נערכו במסגרתה מפגשים חברתיים, מופעי גאלה וטיולים. במסגרת הארועים הנלווים, נערך כנס עולמי של משתתפי המכביה הראשונה, כולל דמויות כניקי הירשל, האלוף במיל"בן-גל ויצחק הרשלר. ערב הפתיחה קוימו שתי השתלמויות מקצועיות - של השופטים הבינלאומיים, שניהלו במכביה את התחרויות, ושל המאמנים מישראל ומחו"ל. לראשונה התקיימה תערוכה בינלאומית ייחודית של ציורי ילדים בנושא "מן המכבים ועד המכביה", בהשתתפות ילדים מ-21 מדינות. הציורים הנבחרים הוצגו במוזיאון ת"א. סמינרים בינלאומיים שנערכו במקביל לימי התחרויות, בנושאי הרפואה וההיסטוריה של החינוך הגופני והספורט היהודי, זכו להשתתפות ערה. במכביה העשירית, התגלתה תופעה כאובה, המנוגדת לרוח מכביות העבר: בניגוד ל"מכביות העלייה", ניכר במכביה זו אחוז גדול של "יורדים" ובני יורדים, מקרב הספורטאים שהגיעו מחו"ל, כחלק מתופעה כללית יותר שהתעוררה בציבור הישראלי באמצע שנות ה-70. מארגני המפעל, מיותר לציין, עשו, כמו תמיד, ככל שביכולתם לקירוב לבבות הספורטאים מחו"ל לארץ האבות.

המכביה האחת-עשרה

תשמ"א, 1981

16 - 6 ביולי

המכביה ה-11, ב-1981, הוקדשה לפייר גילדסגיים ז"ל, נשיא תנועת מכבי העולמי ויו"ר הוועדה הבינ"ל למען משחקי המכביה, שנהרג אותה שנה בתאונת דרכים. 3,450 ספורטאים השתתפו, מ-33 מדינות, כולל משלחות חדשות מניו-זילנד, ברמודה ופורטוריקו. שני נציגים מצריים השתתפו

כמשקיפים בטורניר הכדורמים. 32 ענפי הספורט התחרותיים כללו הפעם ענפים חדשים כמו שייט, סופטבול וראגבי, כאשר ענף ההוקי חודש, לאחר הפסקה של 31 שנה.

הייתה זו מכביה ללא ימרות גדולות בתחום הספורט, כאשר מטרתה המוצהרת היא - 'קיבוץ גלויות ספורטיבי'. הסוכנות ארגנה ערבי עלייה וקליטה, ובמלון דיפלומט בת"א אורגן יריד "עלייה אקספו 81", כשברקע ממשיכה המגמה המדאיגה של ירידה מהארץ, והמכביה משמשת אבן שואבת לספורטאים יורדים. המארגנים נחלו כאן הצלחה יחסית, כשבתום ימי המכביה נפתחו 80 תיקי עלייה ע"י ספורטאים מחו"ל (ביניהם וילי סימס, שחקן הכדורסל האמריקני שחום העור, שבגמר המשחקים החליט להישאר בישראל).

האיצטדיון העירוני בר"ג שופץ ערב המכביה, בהשקעה של למעלה מ-3 מיליון שקל, ולראשונה בתולדות המכביות, התקיים טקס הפתיחה המרשים בשעות הערב, ששיאו בצניחה החופשית של חניכי ביה"ס לצניחה של צה"ל, למרכז המגרש, כשהאיצטדיון חשוך בתחילה, ומואר בהדרגה, עד נגיעת אחרון הצנחנים בקרקע. עם הינתן האות, הדליקו 50 אלף הנוכחים זיקוקים שחולקו בעוד מועד. **יוסף יקותיאל** הקשיש, בן ה-84, הוסע בג'יפ במסגרת מצעד המשלחות, כשלצידו צעדו 4 דורות של מכבים, בני משפחת בן-דרור מפ"ת.

המכביה ה-11 הדגישה, בעוצמה גבוהה מבעבר, את "המהפכה הגדולה" המתחוללת בעשורים האחרונים באופיו של הספורט היהודי: ירידה ניכרת ברמה הספורטיבית ובמספר המשתתפים בענפים הקלאסיים (אתלטיקה, אגרוף, הרמת משקולות), למול עלייה בשעור העוסקים בענפים אנגלו-סכסיים מובהקים, כמו - הוקי, גולף, סקווש, בדמינטון, קריקט, סופטבול, כדורת וטניס.

במכביה זו נקבעו 14 שיאי מכביה חדשים באתלטיקה, 16 בשחייה ו-8 בתחרויות הקליעה השונות. אתרי ספורט חדשים בכפר-המכביה שימשו לתחרויות הסקווש, הקארטה, הג'ודו וההאבקות. הבריכה נשארה במוקד, למרות היעדר כוכבים בעלי שם עולמי. השחיינים הישראלים צמצמו פערים עם שחייני הנבחרת האמריקנית, שהרשימה הפעם פחות מבעבר. נבחרת ישראל שיפרה 7 שיאים בינלאומיים ושברה 18 שיאי מכביה בבריכת אוניברסיטת ת"א, וגרפה סה"כ 9 מדליות זהב, לעומת 14 לשחייני נבחרת הכוכבים והפסים. בין הישראלים בלטו השחייניות **ליאור בירקן** ו**הדר רובינשטיין**, ובין השחיינים - **אמיר גניאל**, **רון קרמן**, **יורם כוכבי** ו**ירון אילתי**. בין האמריקנים בלט **אנדי זלצמן**, זוכה מדליית הזהב ב-100 מ' חופשי.

תחרויות ענפי המסלול והשדה נערכו במרכז הספורט הלאומי בהדר יוסף. ישראל ערערה הפעם על השליטה הכמעט מוחלטת של אתלטים אורחים, בעיקר אמריקנים, בענפים אלו. השמות הבולטים - **יאיר קרני**, השיאן הישראלי בריצת 10,000 מ', **אריה גמליאל**, **מני רוזנברג** ו**יואב מקל** (מרחקים קצרים), ו**צבי דאובר** (ריצות ארוכות). האתלט האמריקני **בריאן מונדשיין**, קבע שיאים מרשימים בריצת 400 מ' משוכות (52.07 שני) ובקרב עשרה (7359 דק'). האתלט הבריטי **גארי וילסון** (זהב ב-100 מ'), הוכתר בתואר "היהודי המהיר ביותר". השחקנים הבולטים על מגרש הטניס היו **שלמה גליקשטיין** (אותה שנה - במקום ה-49 בדירוג העולמי) ו**דנה גילברט**, אלופת המכביה ה-10 בטניס (אז - במקום ה-72 בעולם בדירוג לנשים).

בעוד הרמה בענפים האישיים הייתה מניחה את הדעת, הרי שבענפים הקבוצתיים (כדורגל, כדורסל, כדורעף וכדורמים) היא הייתה מאכזבת למדי. נבחרת הכדורסל הישראלית הייתה מבוססת על "שלד

אמריקני" עם "ספיחים" ישראליים, ונוצחה במשחק הגמר. לראשונה בהיסטוריה המכביות, ישראל לא הגיעה לשלב הגמר בכדורגל, בו התמודדו נבחרות ארה"ב ודרא"פ, תחת שיפוטו של אברהם קליין.

סה"כ חולקו במכביה זו, שתקציבה נאמד ב-1.75 מיליון דולר, 1960 מדליות (650 מתוכן - זהב), 35 מגינים גדולים (לענפים הקבוצתיים) ו-108 מגינים קטנים (בענפים בהם ניתנו פרסים אישיים וקבוצתיים). הטקסים והמשחקים משכו לישראל כ-8,000 תיירים, שהכניסו לקופת המדינה 6-7 מיליון דולר, ושוב הוצגו ציורים של ילדים מ-19 מדינות בעולם, הפעם בהיכל התרבות בת"א. המכביה ננעלה בטקס מרשים בבריכת הסולטן בירושלים, בליווי חזיון אור-קולי מרגש, זרקורים שהאירו על חומות העיר העתיקה, ופנייתו הנרגשת של רה"מ מנחם בגין לאלפי הספורטאים, לקיים את מצוות העלייה לישראל.

המכביה השתיים-עשרה

תשמ"ה, 1985

25 - 15 ביולי

3,700 ספורטאים מ-37 מדינות התמודדו ב-30 ענפי ספורט במכביה ה-12. לראשונה הגיעו משלחות גם מפנמה, גואם, גיברלטר ויגוסלביה (משתתף אחד), בעוד משלחות קולומביה וזאיר חידשו הופעתן, לאחר הפסקה של 24 שנים. בין ענפי הספורט הופיע לראשונה ענף ההתעמלות האומנותית, ששרד רק את מכביה זו. ענף האגרוף הורד מרשימת המקצועות התחרותיים, בהיעדר מספר נרשמים מספיק, לאחר הופעה רצופה ב-11 המכביות הראשונות. הסטטיסטיקה מספרת על 1,800 אוטובוסים ו-450 מיניבוסים ששימשו את הספורטאים באירועי המכביה, 82 אלף שיחות טלפון שנעשו בכפר המכביה, ו-980 אח"מים משתתפים. **מארק ספיץ**, בעל 7 מדליות זהב בשחייה באולימפיאדת מינכן (1972), נשא את הלפיד, מלווה בשירלי שפירא, אנוק שפיצר ושלומית רומנו, שאבותיהם נרצחו באותם משחקים.

ב-39 תחרויות אתלטיקה נשברו 19 שיאי מכביה (12 שיאי גברים ו-7 שיאי נשים) ושיא ישראלי בקרב 10. ישראל צברה 54 מתוך 117 המדליות שחולקו, מתוכן 11 זהב ו-18 כסף. הבריכה הייתה עדה ל-21 שיאי מכביה חדשים, ב-30 משחים (7 שיאי גברים ו-14 שיאי נשים). ארה"ב זכתה בכל מדליות הזהב, להוציא 3 - שתיים לישראל ואחת לקנדה. ישראל קבלה 11 מתוך 90 המדליות שחולקו בענף. מבין 22 תחרויות קליעה, שופרו 8 שיאי מכביה. ישראל התכבדה ב-19 מדליות לגברים (6 מהן זהב) ו-71 לנשים (3 זהב). במסגרת 9 תחרויות הרמת משקולות במשקלים שונים, שופרו 5 שיאי מכביה. ישראל זכתה ב-13 מתוך 27 המדליות שחולקו, 4 מהן זהב. נבחרת ישראל הוכיחה עליונותה במשחקי השחמט, ונבחרת אוסטרליה זכתה במקום הראשון במשחקי הברידיג'. הנבחרת האמריקאית צברה, עם תום המשחקים, 109 מדליות זהב (קרוב למחצית מסך כל מדליות הזהב שחולקו במכביה), 90 כסף ו-74

ארד. משחקי הקט-רגל היוו אטרקציה מיוחדת, ומשכו אלפי צופים לאולם האוניברסיטה ברמת-אביב, במיוחד בשל היכולת הווירטואוזית שהפגינו האשפים מברזיל.

יציע חדש שנחנך באיצטדיון ר"ג ארבעה ימים לפני הפתיחה, איפשר ל-16,300 צופים נוספים לחזות בטקס המרשים כתמיד, במהלכו שרו 50 אלף הנוכחים את השיר "על כל אלה", בניצוחה של נעמי שמר. במשחקי המכביה ה-12 הוכנסו לשימוש, לראשונה, מערכות קשר ותקשורת חדישות, תוצרת מוטורולה, אשר איפשרו הצגה בו-זמנית ובזמן אמיתי של תוצאות המשחקים. הטלוויזיה הישראלית סיפקה לצופים בבית 12 שעות שידור ישיר של תחרויות האתלטיקה והשחייה ושל משחקי הגמר, כאשר סיקורים של תחרויות ההתעמלות וענפים נוספים ניתנו בתכניות הספורט הרגילות.

האתלט הבולט במכביה, היה ללא ספק הבריטי **גארי וילסון**, אלוף הריצות הקצרות (100 ו-200 מ'). אלוף המכביה ה-11, הבריטי **ג'יימס אספיר**, ניצח שוב בריצות ה-1,500 וה-5,000 מטר. **מרק רוזנברג** האוסטרלי קבע שיא מכביה חדש והישג בקנה-מידה בינלאומי בריצת 400 מ' (46.54 שני') ו**ליזה גרופ** הייתה הבולטת בין הנשים, כשהשלימה ניצחון כפול בריצות קצרות. האמריקני **ג'רי וילקו** הצטיין בהדיפת כדור ברזל ובזריקת דיסקוס, ובמשחקי הגולף השתתף **קארי פאבין**, אחד משחקני הגולף הידועים בעולם.

בברכה הופיע "ורש" אמריקני למארק ספיץ - **סט בראון**, אם לא בוירטואוזיות, אז לפחות במספר מדליות הזהב שגרף - 6. **אייל שטיגמן** היה הלהיט הישראלי בברכה, עם קביעת שיא מכביה (ושיא ישראלי) חדש במשחה ה-100 מ' חזה. **ריק ארונברג** שבר שיא מכביה במשחה ה"מרתון", של 1,500 מ' חופשי, ואת האטרקציה סיפקה **סטפאני רוזנטל** בת ה-11 מקליפורניה, השחינית המבטיחה בנבחרת ארה"ב, כשבאמתחתה 5 שיאים בינלאומיים עד גיל 12.

בין הישראלים בלטו עוד השייט **איתן פרידלנדר**, שזכה שוב במדליית זהב בדגם 470 האולימפי ו**עופר בוצר**, מי שגרף את הזהב בתחרות בגלשני רוח למשקל כבד. הקלע הברזילאי, **אלאנדרו (אריה) סטיסין**, זכה ב-5 מדליות זהב בירי מאקדח ו**צבייה וייספלד** זכתה בזהב בתחרות הטלת הכידון. אלופי המכביה בטניס שולחן, היו הישראלים **דרור פולק** (גברים), לשעבר 6 פעמים אלוף ישראל, ו**איריס כרמי** (נשים).

מכביית 85 נערכה על רקע האינפלציה הדוהרת, כשגל שביתות איים להשבית את המשק. תקציבה הגיע ל-4 מיליון דולר והיא הסתיימה בגרעון של 40 אלף דולר. גם הפעם, כבמכביות הקודמות, פעלה מחלקת "תור ועלה" של הסוכנות היהודית, בתקווה לנצל את המכביה כמנוף לעלייה. במסגרת הארועים הנלווים, נערכה, בהצלחה רבה, מכביית הנוער, כשבמקביל התקיימו, במסגרת נפרדת, תחרויות ותיקים בחלק מהענפים. לראשונה הופעלה שנת המכביה במוסדות החינוך, בשיתוף משרד החינוך והתרבות. תערוכת ציורי הילדים מ-20 מדינות התקיימה הפעם בדיזנגוף סנטר בת"א, ו-3,000 שתילי עצים ניטעו ע"י הספורטאים ביער המכבים שבמודיעין. השירות הבולאי הוציא קובץ של שלושה בולים ססגוניים לציון משחקי המכביה ה-12, שהנציחו שלושה מענפי התחרויות - טניס, גלשני-רוח וכדורסל.

טקס הנעילה נערך, לפי מיטב המסורת, בברכת השולטן בירושלים, כשרה"מ שמעון פרס, ראש עיריית ים-טדי קולק, ויו"ר מכבי עולמי, ישראל פלד, מברכים את אלפי הספורטאים. דגל המכביה הורד ע"י גולשת סנפלינג, שהגיעה במעוף עד לבמה, ומסוק הנמיך טוס אל תוך בריכת השולטן ואסף

את בובת ה"גורי", סמל המכביה, ונשא אותה אל-על. את האטרקציה סיפקו חברי אגודת עמיצור קריית אונו, שערכו מופע טיפוס על חומת העיר העתיקה, הנשקפת אל הבריכה, ויצרו בגופותיהם משולש חי של מגן-דוד. האירוע הסתיים במופע מרהיב של זיקוקי דינור, על רקע שירה רמה של "הורה ירושלים".

המכביה השלוש-עשרה

תשמ"ט, 1989

13 - 3 ביולי

מכביית הבר-מיצווה שנערכה בקיץ '89, אירחה 4,400 ספורטאים מ-46 מדינות, מתוכם כ-1,000 מישראל. הספורטאים שוכנו הפעם ב-18 מוקדי אכסון, לפי חלוקה ענפית. לראשונה מאז מלה"ע השנייה הופיעו משלחות ממזרח-אירופה, לאחר נפילת מסך הברזל - 57 ספורטאים ומלווים מבריה"מ ומליטא (מתאבקים ברמה עולמית, טניסאי שולחן, שחיינים ומרימי משקולות), יגוסלביה (14 לעומת אחד במכביה הקודמת) והונגריה. לראשונה הופיעו משלחות גם מקובה הקומוניסטית (7), הונג-קונג, קוריאה (ספורטאי אחד) וסינגפור. הודו שלחה את משלחתה הגדולה ביותר מאז החלה להשתתף במכביות - 28 איש. 32 ענפים תחרותיים נכללו במכביה ה-13, מתוכם ענף חדש אחד - הבאולינג.

המצב הביטחוני הקשה בישראל, שנה וחצי לאחר פרוץ האינתיפאדה, וגלי הביקורת העוינת בתקשורת העולמית, לא גרמו לביטולים בהרשמות. נהפוך הוא: בתקופה של ירידה קשה בהיקף תיירות לישראל, הביאה המכביה ה-13 - עשרת אלפים תיירים אוהדים אל בין שעריה.

בטקס הפתיחה, מלבד מופעי הראווה, זיקוקי הדינור והצניחה החופשית, הושם הדגש הפעם על מוטיבים יהודיים וישראליים, בחגיגה של תנועה, צבע ואפקטים אלקטרוניים מיוחדים. קרני לייזר יצרו על כר-הדשא מנורה בעלת 7 קנים, ולפי מבנה זה הסתדרו 800 ילדים, ששרו עם זמר הטנור, דודו פישר, את "אני שייך לעם היהודי" ב-3 שפות.

הטלוויזיה הישראלית נערכה לשידור מקיף של אירועי המכביה, כשמדי יום שודר "יומן המכביה", שריכז את אירועי היום. תחרויות הקט-רגל במכביה ה-13 היו הלהיט: לא פחות מ-19 מדינות נרשמו למשחקים, בהם נתנו הדרום-אמריקאים את הטון. השחייה עמדה במוקד העניינים, עם ניפוץ 17 שיאי ישראל ו-20 שיאי מכביה. הבולטים בענף במכביה ה-13 היו האמריקנים **ריק ארנבורג** (מהטובים בעולם ב-800 מ' ו-1,500 מ') והחותר **ג'ון ויטשל** (שיאן אמריקני ב-200 מ' חתירה ומה-20 הטובים בעולם בבריכות קצרות), והישראלי **ערן גרומי** (אלוף ושיאן ישראל במשחי גב). בין הנשים בלטו האמריקניות **רות גרודסקי** (שגרפה 4 מדליות זהב אישיות) ו**ג'אני סאסר** (6 זהב, מתוכן 3 קבוצתיות).

גם בענף האתלטיקה היו מספר ספורטאים שהעניקו דקות של קורת רוח, ביניהם רץ המרתון הקנדי **דיב אדג'**, מצמרת רצי המרתון בעולם, יודה הפטיש האמריקני **קן פלקס** (70.06 מ') והישראלים **איתי אילוז** (10.57 שנ' ב-100 מ'), שזכה בתואר "הרץ היהודי המהיר ביותר", ו**רוגל נחום** (שקבע

שיא איכותי בקפיצה משולשת - 16.77 מ'). בין שחקני נבחרת הכדורסל הישראלית (סגל עתודה מתוחזק ב-4 שחקני הנבחרת הבוגרת), בלטו הצעירים **נדב הנפלד וקורן אמישה**, שגברו עם קבוצתם, לראשונה מזה שלוש מכביות, על הנבחרת האמריקנית (92:101). את האטרקציה סיפקה נבחרת הוותיקים, עם שמות מהעבר, כמו יהושע רוזין וזכריה עופרי.

24 מדינות זכו במדליות זהב במכביה ה-13, שתקציבה נאמד ב-6 מיליון דולר. ישראל זכתה ב-97- מדליות זהב, 82 כסף ו-79 ארד, לפני ארה"ב ב-52-73-74, קנדה ב-33-21-16 וברזיל ב-7-9-15. טקס הנעילה ברחבת הכותל המערבי בירושלים, נערך בסימן חגיגות הבר-מיצווה של "האולימפיאדה היהודית". באופן סמלי הודלקו 13 משואות, מרביתם ע"י 12 רצי הלפיד מהמכביות הקודמות, כשאת המשואה ה-13- הדליק רץ הלפיד באותה מכביה, **חנוך בודין**, ממצטייני השחיינים הנכים של ישראל. 80 יתומי צה"ל, יחד עם מאות ילדים אמריקנים, חגגו בבוקר הנעילה את טקס בר-המצווה שלהם ברחבת הכותל.

במסגרת הארועים הנלווים, נערכו גם תחרויות ראוה לנכים - שני משחים, תחרויות טניס וטורניר כדורסל. במוזיאון ר"ג התקיימה תערוכת צילומים מ-12 המכביות הקודמות. בכפר המכביה נערך "חידון המכביה לנוער" בנושא "תרבות הגוף בעם היהודי לדורותיו", ובמסגרת "שבוע המכביה" בקניון ר"ג נמכרו חולצות ומזכרות מהאירוע. בול מיוחד הופק למכביה ה-13, בעיצובו של רפי דייגי ובביצועו של דן רייזינגר, והאמן בעל השם העולמי, יעקב גאם, העניק לנשיא המדינה יצירה קינטית חדשה שיצר במיוחד לקראת המאורע, בשם "אורות המכביה".

המכביה הארבע-עשרה

תשנ"ג, 1993

15 - 5 ביולי

המכביה ה-14- שברה שיאי משתתפים: 5,100 ספורטאים הגיעו מ-48 מדינות והשתתפו ב-32 ענפי ספורט תחרותיים. לראשונה מאז קום המדינה, השתתפו ספורטאים מפולין, בולגריה וצ'כוסלובקיה והרכב מלא של משלחות מ-8 מדינות בחבר-העמים. קרואטיה העצמאית, גרוזיה ופורטוגל השתתפו במכביה בפעם הראשונה. 77 הספורטאים והמלווים שהגיעו מטורקיה, לאחר הפסקה של 24 שנה, ייצגו את סניף מכבי בקונסטנטינופול-איסטנבול (הסניף הראשון של התנועה), שחידש פעילותו לאחר הפסקה של שנים. שלושה ענפים חדשים הופיעו במכביה זו: נטבול (נשים), טריאתלון (1.5 ק"מ שחייה, 40 ק"מ אופניים ו-10 ק"מ ריצה) וריצת חצי המרתון.

גם התקשורת שברה שיא משתתפים, עם 321 עיתונאים מרחבי העולם. בכפר המכביה חנכה בזק מרכז תקשורת מודרני. הטלוויזיה הישראלית שידרה מדי ערב יומן מיוחד לסיקור אירועי המכביה, בנוסף לשידורים ישירים מבריכת השחייה, היכל ההתעמלות ואיצטדיון האתלטיקה הקלה.

טקס הפתיחה המרגש, בסימן העלייה והקליטה, כלל מצעד המוני, תנועה, מחול, שירה, מטס אווירי של ארבעה מטוסי כפיר (בביצוע צה"ל), מפגן רחיפה, אורות וצללים. את האטרקציה סיפק מטוס

ג'מבו, שהוריד בתחילת הטקס קבוצות עולים למרכז האיצטדיון. בצד המגרש הוצב לפיד ענק, 15 מטר גובהו, שעוצב ע"י יוסי אסא ונבנה ע"י חברת יהודה מנופים. אמישרגז סיפקה 3 טונות גז, שבערו למשך 6 שעות בלהבת ענק. אש המכביה ה-14, הגדולה בעולם - מטר וחצי גובהה - נראתה מכל זווית אפשרית באיצטדיון.

ארועי הספורט התקיימו בכל חלקי הארץ - ממטולה בצפון ועד עין-גדי בדרום, כשהאירועים המרכזיים נערכים בגוש-דן. 7 מיליון ש"ח הושקעו בבניית אולם התעמלות מודרני במרכז הספורט בהדר-יוסף לקראת משחקי המכביה. במטווח האולימפי ע"ש יגאל אלון בהרצליה נחנך אגף חדש לקלעי רובה למרחק 50 מ'.

8.73 מיליון דולר היה תקציבה של המכביה ה-14, שהסתיימה בעודף תקבולים של 50 אלף דולר (50% מומנו ע"י המשלחות, 25% - ע"י הממשלה הסוכנות והעיריות, והיתר - מהכנסות הזכיונות והפרסומות). למרבה הצער, האנרגיה והמשאבים הרבים שהושקעו במכביה לא באו לידי ביטוי בהישגים הספורטיביים של משתתפיה. תחרויות האתלטיקה, שהיו בעבר במוקד המשחקים, סבלו הפעם מביטול מקצועות סיוני - קפיצה במוט, יידוי בפטיש, קרב עשר והליכה (לגברים), ריצת 10,000 מ', קפיצה משולשת, קרב שבע ותחרות הליכה (לנשים). נבחרת ישראל בשחייה ואתלטיקה השיגה הפעם פחות מדליות מאשר במכביה הקודמת, אך מנגד, זכתה במקומות הראשונים בתחרויות הסייף (בסגנון החרב), כדורעף ולראשונה בתולדות המכביה - גם בענף הבדמינטון, כאשר גברה על נבחרתה החזקה של אנגליה בתוצאה 2:5. סה"כ גרפה נבחרתה של ישראל 74 מדליות זהב, 61 כסף ו-50 ארד, לפני ארה"ב (38-49-46), קנדה (15-7-14) וחבר העמים (9-4-9).

הספורטאים הבולטים בענף האתלטיקה, גם אם לא ברמתם הספורטיבית של ספורטאי המכביות הקודמות, כללו את האתלט האמריקני **דארן שונגולד** (10.74 שנ' בריצת 100 מ') והאתלטית האמריקנית **ג'ניפר פרנק** (12.26 שנ' ב-100 מ', מרחק של יותר מחצי שנייה משיאה של אסתר רוט 20 שנה מוקדם יותר). השניים הוכתרו בתואר "היהודי והיהודיה המהירים ביותר בעולם" במכביה זו. **ואדים באביקין** ו**אלכס פינגרט** קבעו הישגים נאים, כשהרחיקו את הכידון למרחק 76.44 מ' ו-75.6 מ'. הישראלית **אורית קולודני** קבעה שיא ב-400 מ' (54.27 שנ'), באותו יום בו הבטיח **איתי מרגלית** את כניסתו לאליפות העולם בשטוטגארט, כשקבע שיא בקפיצה לגובה - 2.25 מ'. האתלט האתיופי-קנדי, **ג'וזף קיבור**, גרף 3 מדליות זהב במכביה זו, בריצות ה-1,500, ה-5,000 וה-10,000 מ'.

כמלכת הבריכה "הוכתרה" השחיינית האמריקנית המבטיחה **ליסה מרטין**, שגרפה 7 מדליות זהב, 4 מהן אישיות. השחיין הישראלי הצעיר **מורן זומרפלד** קבע היסטוריה בשחייה הישראלית, כשמחק את שיאו של גניאל ב-400 מ' חופשי, משנת 1980, בזמן של 3:58.43 דק'. נבחרת הטניס שולחן של חבר-העמים הציגה שתי כוכבות מנבחרת רוסיה - **אירנה טימינה** ו**ווילנה פלינה**, המדורגות במקומות ה-38 וה-52 בעולם, ונבחרת קנדה התגאתה במתאבק בסגנון חופשי **אולג לאדין**, שזכה אותה שנה במדליית זהב במשקל עד 100 ק"ג בתחרות גביע העולם בטנסי, ארה"ב. כוכב ההתעמלות של המכביה היה, ללא ספק, המתעמל האולימפי הרוסי **ואלרי בלנקי**, שהשתתף רק במוקדמות ובמופע הראווה.

בין הארועים הנלווים למכביה, נערכה, לראשונה, מכביית הנכים, במרכז הספורט לנכים ברמת-גן. תערוכת הציורים של ילדי העולם הוקדשה הפעם לנושא "מזנקים למאה הבאה", כשבמקביל לה, נערכה גם תערוכת צילומי ספורט מרהיבה בנושא "רגעים שאינם חוזרים". ההסתדרות הציונית והסוכנות היהודית, בשיתוף עם מטה המכביה, יזמו שורה של ארועים שמטרתם עידוד העלייה. הטלוויזיה החינוכית ערכה "חידון מכביה" לתלמידי בתי-ספר בהנחייתם של ד"ר אוריאל זמרי וישראל פז. החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות הנפיקה מדליה מיוחדת לכבוד המכביה, חברת בזק הוציאה כרטיס טלכרד מיוחד עם סמל המכביה ו"הגורי", והשירות הבולאי הוציא, כמיטב המסורת, בול חדש, שהוקדש הפעם למרוץ שליחים - ספורט קבוצתי, המצריך עבודת צוות.

עשרת ימי המשחקים והאירועים הסתיימו בטקס הנעילה החגיגי והמסורתי בבריכת הסולטן בירושלים, במעמד רה"מ ושר הביטחון יצחק רבין וראש עיריית י-ם, טדי קולק. החלק האומנותי כלל מיצג-מוסיקלי קלאסי, בהשתתפות מקהלת האורטוריו ירושלים, תזמורת צה"ל ולהקת ניצני מחולה הירושלמית. עצרת הנעילה נחתמה במפגן מרהיב של קרני לייזר וזיקוקי דינור ובריקודי הורה המוניים, ובסיומה כובה לפיד המכביה ומאות ספורטאים הוסעו ישירות לשדה-התעופה בן-גוריון ומשם שבו לארצותיהם, עם הפנים למכביה הבאה.

המכבייה החמש-עשרה

תשנ"ז, 1997

24-14 ביולי

המכבייה ה-15 נערכה בסימן 100 שנים לקונגרס הציוני הראשון ופתיחת יובל ה-50 למדינת ישראל. 5,500 ספורטאים מ-53 מדינות נטלו בה חלק, במסגרת המכבייה הפתוחה, מכביית הנוער, מכביית המסטרס ומכביית הנכים. לצד המשלחות ממדינות חבר העמים, שהופיעו כל אחת תחת דגל מדינתה, הופיעו לראשונה גם משלחות מפרגוואי, יוגוסלביה וקובה. משלחות מהודו, פולין, הונגריה, בולגריה, רומניה וצ'כוסלובקיה הצליחו להגיע חרף קשייהן התקציביים, הודות לסיוע מכבי תנועה עולמית והמוסדות הלאומיים. המשלחת הישראלית (1,500 ספורטאים), הייתה כרגיל הגדולה ביותר. משלחות גדולות אחרות הגיעו מארה"ב (594 ספורטאים), ארגנטינה (386), בריטניה (380), אוסטרליה (374), קנדה (361), דרא"פ (268) ומכסיקו (203). טקס הפתיחה החגיגי, בדרך-כלל אחד מרגעי השיא המרגשים ביותר במכביות, ייזכר הפעם גם בשל אסון הגשר כשבעת כניסת המשלחות לאצטדיון קרס הגשר שעל הירקון שעליו עברו המשלחות. ארבעה מחברי המשלחת האוסטרלית מצאו את מותם באסון: יטי בנט ז"ל, גרג סמול ז"ל, וורן זייניץ ז"ל ואליזבת סוויצקי ז"ל. בעקבות האסון נדחו התחרויות ב-24 שעות והתקיים טקס אזכרה ביישוב מכבים בהשתתפות הספורטאים והמלווים. כל משחקי המכבייה נפתחו בדקת דומיה. למרות הטרגדיה הקשה, קיבלה המשלחת האוסטרלית החלטה אמיצה להישאר ולקחת חלק במשחקים. נבחרת הכדורת המשיכה להתחרות עם ארבעה שחקנים בלבד, ונשיא מכבי אוסטרליה, תום גולדמן, הכריז על הקמת קרן שתגייס כספים לסיוע נפגעי האסון.

בטקס הפתיחה הושם דגש על התכנים המיוחדים לעם היהודי, בעזרת אלמנטים מודרניים. הטקס העביר, כבסרט נע, תמונות בתנועה זמר וצליל, לצד קטעים היסטוריים מחיי עם ישראל, למן חורבן הבית השני, דרך הקונגרס הציוני הראשון, ראשית ההתיישבות וההעפלה ועד להכרזת המדינה. הטקס הציג מדינה בראשית דרכה, הקוראת לבניה הפזורים בתפוצות לחסות תחת כנפיה, לעלות לארץ ולקחת חלק בבנייתה, כשירושלים, בירתה הנצחית, מהווה את חוט השני בכל תמונות האירוע.

הכדורסלן המצטיין, מיקי ברקוביץ', נבחר על-ידי הציבור כ"ספורטאי הישראלי של כל הזמנים" וכמי שיישא את הלפיד בטקס הפתיחה, ביחד עם קרי סטראג, המתעמלת היהודית מארה"ב שזכתה במדליית זהב באולימפיאדת אטלנטה. יעל ארד, מדליסטית הארד מברצלונה, נבחרה להדליק את הלפיד במודיעין. משם הועבר הלפיד במרוץ שליחים עד לפתח האצטדיון ברמת-גן ונמסר לידי שוער העבר האגדי, יעקב חודרוב, שהשביע את השחקנים. הגולש גל פרידמן, מדליסט הארד מאטלנטה, נשא את דגל המשלחת הישראלית.

בין 34 הענפים התחרותיים במכבייה ה-15, הופיעו לראשונה מקצועות כמו הוקי קרח, כדור-עף חופים (במרכז קנדה במטולה, עם ארבע משתתפות - קנדה, ארה"ב, ישראל וחבר-העמים), טקוונדו, נטבול נערות (4 קבוצות בנוסף ל-8 קבוצות בבוגרות), כדורגל מסטרס, כדורסל מסטרס, טניס-שולחן מסטרס ושחייה מסטרס. הענפים האטרקטיביים במכבייה, לצד הכדורגל (למעלה מ-500 משתתפים), הכדורסל (420 משתתפים) והטניס (קרוב ל-300 משתתפים), היו הגולף (120) וכדורעף החופים, למרות היותו ענף כה צעיר.

במסגרת עשרת ימי המכבייה נערכו גם משחקי מכביית הנוער (השביעית במספר), שכללה 900 בני-נוער מ-26 מדינות, שהתחרו ב-11 ענפי ספורט. במסגרת מפעל 'חבר למכבייה', השתתפו ספורטאי מכביית הנוער, עם מלוויהם הישראליים, בטיולים, מגוון פעילויות חברתיות וחינוכיות וערבי הווי. במקביל נערכו מכביית המסטרס (קרוב ל-800 ספורטאי עבר, שהתחרו ב-9 ענפים) ומכביית הנכים (כ-70 משתתפים, שהתחרו בשחייה ובטניס).

בין קרני האור במכבייה ניתן למנות את המדליסט האולימפי, השייט הישראלי גל פרידמן, שזכה בזהב בתחרות בדגם מיסטרל, ורביעיית השליחים (4 x 100 מ' חופשי) - השחיינים איתן אורבך, יואב ברוק, ערן גרומי ואורן אזרד, שקבעו שיא ישראלי חדש של 3:25:79 דקות. את התוצאה האיכותית ביותר בתחרויות השחייה רשם ג'פרי וייס מארה"ב, כשקבע תוצאה של 2:16:71 דקות בתחרות 200 מ' חזה - הישג ברמה עולמית ושיא אישי גבוה. הקופץ לגובה, קונסטנטין מטוסוויץ' קבע שיא של 2.28 מ' - התוצאה החמישית באיכותה בעולם. מירב תרשיש מהפועל להבים זכתה בזהב בתחרות הטריאתלון לנשים, והטניסאית החיפנית, שירי בורשטיין, שמרה על תוארה כאלופת המכבייה בטניס. דרור וקנין, ישראלי המתגורר מארה"ב, ניצח בתחרות החצי-מרתון (21 ק"מ), בתוצאה יפה של שעה ו-12 דק'. אריק אלדג'ים ויואל נחום, חותרי מועדון השייט טבריה וחברי סגל נבחרת ישראל, זכו במדלית זהב בתחרויות הזוגיות שהתקיימו בטבריה. הקארטאיסט יואל בן הרוש מקריית מוצקין זכה במדלית זהב וספורטאי הקארטה מלוד גרפו 3 מדליות זהב.. אלוף ישראל בקארטה, מיכאל בראון, השתתף הפעם מטעם משלחת צרפת. ג'ודי ירושלמי, מדליסטית אולימפית בקיאקים (בעלת זהב מאולימפיאדת אטלנטה), הגיעה כאורחת המכבייה. ג'ייקוב גליקמן מארצות הברית זכה בתואר "היהודי המהיר ביותר" כשלקח את הזהב בריצת ה-100 מ' לגברים בתוצאה 10.54 שניות. גלית מרצקי מישראל סיימה ראשונה את ריצת 100 מ' לנשים בתוצאה 12.23 שניות וזכתה בתואר "היהודיה המהירה ביותר". הבולט ביותר מבין ספורטאי מכביית הנוער, היה המתעמל הישראלי אריק גולוב, מעמק הירדן, שצבר 51 נקודות בניקוד המצטבר, מה שזיכה אותו בתואר: 'אלוף המכבייה ה-15 לנוער'. במשחקי הקבוצות במכבייה ה-15, זכתה ברזיל במקום הראשון בגמר הכדורגל לגברים, אחריה שבדיה, הולנד וצרפת. בטורניר הכדורסל לגברים זכתה קנדה במקום הראשון, אחריה בריטניה וארצות הברית, ובכדורסל נשים - ישראל. אוסטרליה זכתה במדליית הזהב בענף הקריקט, וישראל לקחה את המקום הראשון בכדורעף גברים, בג'ודו גברים, ובטניס שולחן לגברים. דרא"פ זכתה במקום הראשון במשחקי גולף גברים ובהוקי שדה גברים, כאשר בגולף נשים

זכתה נבחרת ארה"ב ובהוקי שדה נשים זכתה נבחרת ארגנטינה. קנדה זכתה, כצפוי, במקום הראשון בענף ההוקי קרח, ובענף הסופטבול, בריטניה במקום הראשון בנטבול נשים, רוסיה זכתה במדלית זהב בקטרגל גברים, וארה"ב במדלית זהב ברוגבי. במשחקי הסקווש הקבוצתיים לגברים זכתה אוסטרליה במקום הראשון, ונבחרת ישראל במקום הראשון בסקווש נשים.

במשחקי המכבייה ה-15 זכתה ישראל סה"כ 69 מדליות זהב, 55 מדליות כסף ו-50 מדליות ארד / ארה"ב: 28 זהב, 23 כסף ו-30 ארד / דרא"פ: 9 זהב, 2 כסף ו-4 ארד / קנדה: 12:8:2 / ואוסטרליה - 5:6:2.

השירות הבולאי הוציא לקראת המכבייה בול מיוחד שהנציח תמונה מענף ההחלקה על הקרח.

את המכבייה ליוו, כמו בעבר, אירועים תרבותיים חגיגיים, ביניהם טקס הענקת עיטור "יקיר מכבי" ל-11 יקירים מרחבי העולם, באודיטוריום המפואר של מוזיאון ארץ ישראל בתל-אביב. אלפי הספורטאים סיירו באתריה ועריה של המדינה וחוו את הווי החיים הישראלי על גווניו וטעמיו במשך עשרת ימי המשחקים והתחרויות.

את האירועים חתם טקס נעילה מרגש באתר ההנצחה של חיל השריון בלטרון, בהשתתפות ראש-הממשלה, בנימין נתניהו. בטקס שולבו אמצעי המחשה דרמטיים עם מוסיקה, שירי ארץ-ישראל והפלמ"ח, ריקודי פולקלור, מופע צניחה והשיר "ירושלים של זהב" בביצוע הזמרת שולי נתן.

ב-24 ביולי 1997 הסתיימו אירועי המכבייה ה-15, המכבייה האחרונה במאה העשרים.

המכביה ה- 16 16-23/07/2001

הכנות אינטנסיביות וההרשמות מחו"ל הצביעו על כך שהמכביה ה-16 תשבור שיאים לגבי מספר המשתתפים והישגי ספורט. אך התגברות הטרור עד לפיגוע בדולפינריום בת"א (יוני 2001) קצת לפני המכביה, גרם להצעות של המשלחות הגדולות לדחיית המשחקים בשנה ואף איים על ביטולם. ישיבת חירום של מנהיגי מכבי (יוני 2001) וחברי ממשלת ישראל בדרג הגבוה ביותר הדגישו את חשיבות קיום המכביה והבטיחו סדרי ביטחון יוצאי דופן שבסופו של דבר הביאו להחלטה להמשיך בהכנות כמתוכנן.

תוך סדרי ביטחון כבדים, נערך טקס הפתיחה ב- 16 ביולי בפעם הראשונה באצטדיון טדי בירושלים, הטקס היה מרהיב ומשך קהל צופים רב. הנשיא משה קצב פתח את המשחקים. נוכחות ראש הממשלה אריאל שרון ושרי ממשלה, לצד ראש ממשלת רומניה, אח"מים מחו"ל, סגל דיפלומטי ורבים ממנהיגי יהדות העולם, היוו הפגנת סולידריות מרשימה עם ישראל בשעה קשה בתולדותיה. הכוכב הישראלי בקפיצה למוט אלכס אברבוך נשא את הלפיד אל תוך אצטדיון טדי. השחיינית הישראלית זוכת 3 מדליות הזהב באולימפיאדת סידני 2000 קרן לייבוביץ, הדליקה את אש המכביה שנבנתה במיוחד לאירוע.

למרות איומי הטרור, משלחות רבות וגדולות, 2200 ספורטאים מ-46 מדינות ו- 1100 ספורטאים מישראל, השתתפו במכביה. בין משלחות אחרות מאירופה – רוסיה, גרמניה, צרפת וטורקיה שהגיעו עם משלחות גדולות. חשובה לא פחות היתה השתתפותו של השחיין היהודי, זוכה 3 מדליות זהב בסידני 2000 ומחזיק בשיא העולמי, לני קרייזלברג (ארה"ב). שני זוכי מדליות זהב נוספים מסידני, מריה מזינה הסייפת הרוסיה וסרגיי שריקוב גם הוא סייף מרוסיה, היו כוכבי תחרויות הסייף. תחרויות הטניס והג'ודו בלטו במיוחד ברמתם הגבוהה. פעם נוספת מכבית הנוער שהתרכזה בזיכרון יעקב היתה הצלחה גדולה.

טקס הנעילה בברכת השולטן במעמד ראש הממשלה אריאל שרון וראש עיריית ירושלים אהוד אולמרט, היה סיום הולם למכביה מרהיבה ומיוחדת במינה, אשר משתתפיה גאים להיות חלק ממנה.

המכביה ה-17 (יולי 2005) 11-21/07/2005

המכביה ה-17 שהתקיימה ביולי 2005 קיימה את הבטחתה - היה זה "רגע של אהבה". זה היה זה גם זינוק קדימה - 533 ספורטאי המשלחת האוסטרלית צעדו על גשר המכביה ה-15 החדש. מספר שיא של 7,326 ספורטאים מ-55 מדינות ברחבי תבל הגיעו לארץ, ונשיא המדינה, מר משה קצב, ראש ממשלת ישראל מר אריאל שרון וקהל עצום של צופים קיבלו אותם בברכה באצטדיון גן. גל פרידמן, מדליסט הזהב הראשון של מדינת ישראל, נשא את הלפיד רמת והדליק את אש המכביה, והטקס האמנותי המרהיב שהכיל צבעים ותנועה ברוח יהודית החל.

במכביה ה-17 השתתפו ספורטאים בינלאומיים ומדליסטים אולימפיים מן השורה הראשונה וברמה הגבוהה ביותר שידעה מדינת ישראל אי פעם בענפים התאחדות האתלטיקה השונים - קריקט, סיף, ג'ודו, קראטה, רוגבי וטריאתלון. ארגנה ערב גאלה מרשים, השחיין האמריקאי בריאן גולדברג שבר שיאים בבריכה, הגולפאי הישראלי אנדי נמירוף זכה במדליית זהב בתוצאה של 279, בענף ההוקי - הספורטאית ההולנדית האפילה על כולם, ובענף השחמט הפגינה השחקנית ההונגרייה הבינלאומית יהודית פולגר משחק מרהיב.

ממשלת ישראל הכריזה על שנת 2005 כשנת המכביה והתקיימו בה אירועי תרבות. ההתעניינות התקשורתית גברה, בייחוד באמצעות האינטרנט, וכ- 2,000 מתנדבים נלהבים תרמו לעבודת מטה המכביה. אריק זאבי, אלוף אירופה בג'ודו, השתתף בטקס הסיום המרגש שהתקיים בבריכת השולטן בירושלים.

המכביה ה-18 - מכביה ח"י 23-13 ביולי 2009 יום שני כ"א תמוז תשס"ט – יום חמישי ב' אב תשס"ט

המכביה ה-18 שנקראה גם "מכביה ח"י" עלתה על כל הציפיות של הועד המארגן והייתה המכביה הגדולה מכולן וכן אירוע הספורט הגדול ביותר בעולם בשנה בה התקיימה.

כ-7510 ספורטאים מרחבי העולם התחרו ב-33 ענפי ספורט ב-108 טורנירים שונים. כ-2564 שעות של אימונים ומעל 229 ימי אימונים בהם התאמנו הספורטאים באו לביטוי בעשרה ימי תחרויות רצופים, שיא עולמי מבחינת זמנים, והתכנית המרוכזת ביותר שידע תחום הספורט אי פעם.

במסגרת המכביה התקיימה "המכביה העממית" שהיתה פתוחה לקהל הרחב וספורטאים ישראלים רבים לקחו חלק באירועי המכביה העממית שהתקיימו בימי שישי. מאות השתתפו במרוץ האופניים בפארק הירקון בתל אביב, ועשרות אלפים לקחו חלק במכביית החופים, שהתקיימה לאורך חופי ישראל. המוני צופים מילאו את היציעים ולקחו חלק כקהל במשחקים השונים במכביה. בווינגייט השתתף אלוף העולם ג'ייסון ליזאק, שזכה בעברו 7 פעמים באולימפיאדה, בתחרויות השחיה. ג'ייסון ליזאק אף השתתף בטקס המכביה בתפקיד מרכזי כאשר הבעיר את הפיד.

צופים באו מכל רחבי המדינה על מנת לצפות באירועי הבייסבול שהתקיימו (דודג'רס L.A DODGERS בספורטק בתל אביב, ונערכו בחסות קבוצת ה - לוס אנג'לס – קבוצת בייסבול מפורסמת).

הדוכן הראשי הנמצא באצטדיון הרצליה, הורד עבור משתתפי הרפטינג, במשחקי הסיום המרגשים, בהם הנבחרת האוסטרלית זכתה לראשונה בתולדותיה בגביע על משחקה ברוגבי, רגע מרגש נוסף נרשם כאשר המשלחת ההודית, שנתמכה ע"י תורמים מלוס אנג'לס, זכתה לראשונה במדליית כסף בקריקט.

בין הצופים במשחקי השח-מט ניתן היה למצוא כמה משחקני השח-מט הטובים ביותר בעולם וכן אנשי צבא בכירים, שצפו בתחרויות שהתקיימו במוסך מטוסים גדול שנמצא בתוך בסיס תל-נוף, וכן בטורניר שהתקיים מתחת למים במלון "בלו ביי" בנתניה.

במהלך המכביה אירחה ישראל אלופי מדינות, ביניהם ג'ודית פולגר מהונגריה, שעתידה להיות אלופת עולם ובוריס גלפנד הישראלי.

מאות ספורטאים צעירים ממדינות כמו אזרבייג'ן, לקחו חלק בטורניר ריצ'רד ריורדאן. משלחות מחמישים מדינות, חלקן גדולות (כמו ארה"ב), וחלקן קטנות (כמו פאלאו), ומכביסטים מסקוטלנד שהניפו לראשונה את דגלם במכביה, השתתפו באירוע הפתיחה של המכביה. לראשונה נשארו הספורטאים בתוך הזירה ולא ביציעים השונים, וכך סימלו את היותם של היהודים אומה אחת, כאשר ביתם הוא ארץ ישראל. טקס הסיום, שהתקיים בבסיס הצבאי בלטרון היה מדהים, ונחשב לאחד מהטקסים היפים ביותר שנעשו אי פעם בתולדות המכביה.

היסטוריונים עתידיים יכולים להבחין כי המכביה ה-18 הינה ציון דרך בארוע הדגל של ארגון מכבי עולמי. זוהי המכביה הראשונה ששודרה במדינות אחרות מלבד ישראל. מלבד זאת, זה גם היה אירוע המכביה הגדול ביותר שהתקיים מבחינה לוגיסטית ואירגונית באופן החלק ביותר עד היום, כולל 500 אוטובוסים מדי יום אשר הובילו ספורטאים לתחרויות, לאירועים ולכפרי האכסון.

המכביה ה-19 18-30/7/2013

תשע"ג 2013

יום חמישי יא' באב עד יום שלישי כ"ג באב תשע"ג

סלוגן המכביה ה-19 "מתחברים למכביה" ליווה, 9000 ספורטאים מ-78 מדינות שהניפו במכביה ה-19 את דגליהם הלאומיים, היה זה מחזה מרהיב ומרגש כאחד, מדינות רבות כאלבניה, בוליביה, קובה, מאוריציוס, מונגוליה וזימבבואה הגיעו להשתתף לראשונה במכביה והתקבלו במחיאיות כפיים סוערות.

טקס הפתיחה התקיים באצטדיון טדי בירושלים במעמד ראש הממשלה בנימין נתניהו ונשיא המדינה שמעון פרס.

במכביה ה-19 היו 40 ענפי ספורט מגוונים ואירועי גמר מרגשים, מדליקת הלפיד המכביה היתה הספורטאית האולימפית, זוכת מדליית זהב כפולה באולימפיאדת לונדון 2012 שהפליאה בתרגילי התעמלות הקרקע שלה לרקע השיר "הבה נגילה". ענפי ספורט חשובים ככדור-יד, חץ וקשת וקליעה – חזרו במכביה זו והתווספו לרשימת ענפי הספורט השונים

אחד מהאירועים הייחודיים למכביה ה-19 היה ריצת חצי מרתון בה השתתפו מעל 1500 רצים שרצו במרוץ לילי ברחובות העיר רמת גן

המכביה ה-19 התאפיינה בארגון חדשני וייחודי שגולת הכותרת שלו הייתה ריכוז תכנית מכביית הנוער במכון וינגייט – על כל היבטיה – הספורטאים הגיעו למכון וינגייט בכל בוקר ונהנו מלוח זמנים עשיר ומגוון שכלל אימונים, תחרויות, פעילות פנאי, הווי חינוכי, ארוחות, טיולים – הכל תחת קורת גג אחת ועד לפיזורם בלילה לכפרי האכסון.

טקס הסיום, שנערך באצטדיון טדי בירושלים ב-30.7.2013 היה לראשונה בתולדות המכביה בסדר גודל של טקס פתיחה והתקיים בנוכחות ראש העיר ניר ברקת, הרמטכ"ל בני גנץ, יו"ר מכבי עולמי יאיר המבורגר ורשויות רבות. הטקס נפתח במופע מרהיב ששודר בשידור חי בטלוויזיה והסתיים במסיבת רוק המונית וסוחפת על אחת הבמות המרשימות בעולם ושאי פעם הוקמה בישראל בהשתתפות להקת אינפקטד משרום. ובסופו ניכר היה שאלפי ספורטאים נרגשים ומרוצים חוזרים למשפחותיהם מלאים בהתלהבות ובהתרגשות משהותם בישראל מלאים בחוויות בלתי נשכחות. **כאשר כשליש ממשלחת קובה החליטה לעלות לישראל בתום המכביה.**

